

Nad Narewką

GAZETA SAMORZĄDOWA

nr 114/3

Lipiec - Sierpień - Wrzesień 2020

ISSN: 1234-4605

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

WERTEP 2020
JUŻ ZA NAMI...

„W KRAINIE ŻUBRA”, CZYLI
MARATONY KRESOWE

WYJĄTKOWY PREZENT
DLA OSP SIEMIANÓWKA

FOLKLOR I TOŻSAMOŚĆ
POGRANICZA

Promesa od premiera

2 lipca 2020 r. Prezes Rady Ministrów – Mateusz Morawiecki - odwiedził Hajnówkę. Do centrum miasta na spotkanie z premierem przybyli zarówno mieszkańcy miejscowości i okolic, jak i lokalni samorządowcy, w gronie których nie zabrakło Wójta Gminy Narewka – Jarosława Gołubowskiego.

W swojej przemowie wygłoszonej na miejskim skwerku im. plutonowego Bolesława Bierwiaczonka, premier akcentował mocno słowo „harmonia”. Mówił, że powinna być ona zachowana pomiędzy społeczeństwem, gospodarką oraz przyrodą i właśnie za podejmowanie wysiłków w celu utrzymania takiej równowagi szczególnie dziękował tutejszym samorządowcom.

Na zakończenie swojej wizyty dokonał osobistego wręczenia promes burmistrzom oraz wójtom z powiatu hajnowskiego, na dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Z Funduszu realizowane mogą być takie projekty jak parki, szkoły czy lokalne drogi i chodniki. Do rąk Wójta Gminy Narewka trafił czek opiewający na kwotę 644 442 zł. Wspomniana kwota zasilila już budżet Gminy Narewka.

Redakcja

Wójt Gminy Narewka - Jarosław Gołubowski odbiera czek z rąk Premiera RP - Mateusza Morawieckiego

Samorządowcy z powiatu hajnowskiego w towarzystwie Premiera RP

Wygodniej i szybciej do AIDY

W Siemianówce zakończyły się roboty drogowe w ramach inwestycji gminnej, polegającej na przebudowie i rozbudowie drogi gminnej nr 107100B - od drogi wojewódzkiej nr 688 do przejazdu kolejowego.

Remontowany odcinek tzw. „drogi do AIDY” liczy 2,123 km długości. Na wskazanej trasie, po obu stronach jezdni o szerokości 5,5 m (2 x 2,75 m), wykonane zostały pobocza gruntowe ze żwiru o grubości 10 cm. Istniejąca nawierzchnia żwirowo-gruntowa została wzmocniona poprzez wykonanie podbudowy i nawierzchni z betonu asfaltowego. Wybudowano również zjazdy na przyległe nieruchomości oraz na drogi boczne.

Wykonawcą drogi była firma MAKSBUD Sp. z o.o. z Bielska Podlaskiego. Inwestycję realizowano przy dofinansowaniu z Funduszu Dróg Samorządowych, wynoszącym 1 414 520, 64 zł. Koszt całego przedsięwzięcia to 3 104 423, 64 zł.

Zgodnie z założeniami, droga miała zostać oddana do użytku do końca lipca b.r. i tak też się stało. 30 lipca odbyło się oficjalne spotkanie wykonawcy, czyli firmy Maksbud z inwestorem, którego z ramienia Gminy Narewka reprezentowali: Zastępca Wójta – p. Łukasz Zasiem oraz pracownicy referatu budownictwa UG Narewka. W spotkaniu uczestniczyła także delegacja z Nadleśnictwa Browsk, którego działki graniczą z remontowanym odcinkiem drogi. Wszyscy obecni dokonali wspólnego obejścia i oględzin nowej nawierzchni drogi, która znacząco podwyższy jakość i komfort jazdy wszystkich jej użytkowników.

Redakcja

Oględziny i odbiór

Nową drogą do Babiej Góry

23 lipca 2020 r. nastąpił odbiór remontowanego odcinka drogi gminnej o długości 690 m bieżących na trasie Siemieniakowszczyzna – Babia Góra, który zrealizowano przy wsparciu środków finansowych pochodzących z Funduszu Dróg Samorządowych.

Całość przedsięwziętej inwestycji opiewała na kwotę 459 424,28 zł, przy dofinansowaniu wynoszącym 229 712,14 zł. Wykonawcą robót była firma MAKSBUD Sp. z o.o. z Bielska Podlaskiego.

Redakcja

 Nowa nawierzchnia

WERTEP 2020 już za nami...

24 lipca 2020 r. na terenie Ośrodka Turystyczno-Rekreacyjnego i Kulturalnego na Starym Dworze, nieopodal plaży nad Zalewem Siemianówka, odbyło się wspaniałe przedsięwzięcie plenerowe o randze międzynarodowej, w ramach którego odegrane zostały liczne spektakle teatralne znanej marki WERTEP. Wydarzeniu towarzyszyły także inicjatywy wsparcia dla śmiertelnie chorego Kubusia Suchodoły z Hajnówki, na rzecz którego – dzięki zaangażowaniu „dziewczyn z Siemianówki” – zorganizowano m.in. kiermasz ciast, z którego dochód przeznaczono na ratowanie dwulatka.

 Oficjalne otwarcie
(od lewej: Dariusz Skibiński, Jarosław Gołubowski, Marcin Siekierko)

Program rozpoczął się od oficjalnego otwarcia, w którym uczestniczył inicjator i pomysłodawca Festiwalu – Pan Dariusz Skibiński, natomiast z ramienia Gminy Narewka jej Wójt – Jarosław Gołubowski oraz Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Narewce – Marcin Siekierko. Po krótkim słowie wstępu oraz życzeniach wspaniałych wrażeń artystycznych od trójki współorganizatorów, rozpoczął się pierwszy z zaplanowanych spektakli. Mimo dość wczesnej pory, przedstawienie zgromadziło niemałą widownię, która zgodnie z narzuconymi odgórnie procedurami, przed przekroczeniem wyznaczonej strefy widza, poddana została obowiązkowej dezynfekcji rąk. No i się zaczęło... Nastrojowa muzyka oddająca klimat poszczególnych scen, oryginalne dekoracje, nietuzinkowe kostiumy, przepiękne makijaże, ekspresyjna gra aktorska oraz multum emocji i zwrotów akcji, zarówno po stronie widza, jak i wcielających się w różnorodne role aktorów.

W całonocnym programie artystycznym nie zabrakło propozycji zarówno dla najmłodszych, np. „Bałwanki”, „Pina Polar” czy „Szafa Show”, jak i tych dla dorosłej widowni, m.in. „Płonące laski”. Ta ostatnia propozycja zagościła na scenie tutejszego amfiteatru, gdzie w klimatycznej odsonie zapadającego zmierzchu można było uraczyć swoje oczy zastosowanymi efektami specjalnymi, tj. tańczącym ogniem, fajerwerkami, kłębam dymu czy migoczącym tysiącem barw confetti...

Po tak wydatnym show, obfitującym w mocne i widowiskowe dźwięki i obrazy, opuszczający miejscowy amfiteatr goście wciąż żywo ze sobą dyskutowali, wymieniając własne spostrzeżenia i komentując poszczególne sceny. Oprócz światła lamp usytuowanych wzdłuż głównej alejki spacerowej na Starym Dworze, drogę do domów wyznaczał im blask mocno świecącego księżyca, który znalazł swoje odbicie także w tafli wody pobliskiego zalewu, tworząc w ten sposób niesamowity krajobraz, wart obejrzenia przy każdej kolejnej wizycie w tym urokliwym miejscu – również jesienią...

A za rok – liczymy na powtórkę z rozrywki i niemniej emocjonujący Festiwal!

Redakcja

 „Szafa Show”

 „Pina Polar”

 „Płonące laski”

Makatki ludowe z Narewki i okolic

Kawałek naszej lokalnej kultury i tradycji zapisał się na kartach publikacji pt. „Makatki ludowe z Narewki i okolic”, którą dzięki wsparciu Urzędu Gminy Narewka oraz Gminnego Ośrodka Kultury w Narewce z końcem lipca b.r. wydała Galeria im. Tamary Sołowiewicz w Narewce.

Jak mawia przysłowie: „papier wszystko wytrzyma”, więc o dalsze losy „makatkowego tematu” można być spokojnym, bowiem wyjściowa baza wiedzy dla przyszłych pokoleń, które zechcą po nią sięgnąć – czy to z ciekawości, czy z niedosytu posiadanych informacji w tym zakresie, jest już zabezpieczona.

Z publikacji dowiedzieć się można m.in.: o niezwykłych tkaninach ludowych, jakimi miejscowe kobiety dekorowały wnętrza swoich domów. Dokonana została również typologia makatek ze względu na technikę wykonania i tematykę przedstawień oraz na pełnione przez nie funkcje. Wydana w roku 20. rocznicy śmierci Tamary Sołowiewicz książeczka jest kontynuacją myśli, jaką ta propagowała w swoich filmach, rejestrując odchodzący w zapomnienie dawny miejscowy świat...

Nowiutkie egzemplarze publikacji dostępne są w Galerii im. Tamary Sołowiewicz w Narewce oraz w gminnych bibliotekach: w Narewce, Lewkowie Starym oraz Siemianówce, a także w Muzeum i Ośrodku Kultury Białoruskiej w Hajnówce.

Redakcja

Plac zabaw jak malowany!

W dniach 27-30 lipca młodzieżowa grupa wolontariuszy, wypoczywająca na terenie ośrodka Chrześcijan Baptystów w Narewce, która za cel wyjazdu postawiła sobie nie tylko relaks, ale i dobrowolną pomoc na rzecz innych, wykonywała drobne prace na terenie ww. ośrodka, a zarazem wsparła swoich rówieśników uczęszczających do tutejszej szkoły.

Przedmiotem wykazanej aktywności było odmalowanie wszystkich elementów przyszkolnego placu zabaw. Dzięki zaangażowaniu wolontariuszy wspomniany obiekt zyskał nowe, odświeżone oblicze i stał się świadectwem godnej naśladowania postawy młodego obywatela. Materiały do „regeneracji” placu dostarczyła wolontariuszom szkoła, natomiast opiekunem i koordynatorem wspomnianej grupy była pani Paulina Weremiuk (pracownik tejże szkoły).

Gmina Narewka oraz Szkoła Podstawowa w Narewce serdecznie dziękują przyjezdnej młodzieży za dobre chęci oraz rzetelne wykonanie podjętego zadania!

Redakcja

 Wolontariusze we wspólnym działaniu

Tropem Białych Żubrów...

Podejmując się organizacji zeszłorocznego rajdu, mieliśmy olbrzymią nadzieję, że będzie to wydarzenie cykliczne. Jednakże sytuacja panująca obecnie, wywróciła wszystko do góry nogami. Wiele podobnych imprez zostało odwołanych lub przełożonych na inny termin. Mimo to – nam się udało!

Na trasie

2 sierpnia punktualnie o godzinie 12 miałem przyjemność powitać uczestników rajdu, którzy tłumnie zebraли się pod siedzibą Urzędu Gminy Narewka. Towarzyszył mi Zastępca Wójta – Pan Łukasz Zasim, który osobiście zaangażował się w pomoc organizacyjną tej imprezy. O zasadach bezpieczeństwa parę słów powiedzieli funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego z Hajnówki, którzy zabezpieczyli nasz rajd na początku trasy, blokując na czas naszego przejazdu zazwyczaj ruchliwą ulicę Hajnowską. Sygnał do startu dała syrena Ochotniczej Straży Pożarnej w Narewce.

Pierwszym etapem była miejscowość Bernacki Most, gdzie zaplanowaliśmy postój i odpoczynek. Szybko osiągnęliśmy wyznaczony cel. Piękno przyrody zachęcało do dalszej jazdy, ale musielimy pamiętać o najmłodszych uczestnikach, którzy to stanowili zdecydowaną większość. Po krótkiej pauzie ruszyliśmy dalej.

Przystanek w Gnildcu i eko-pogadanka

Drugi etap to miejscowość Gnilec, położona nad rzeką „Jabłoniówka”. Niedawno utworzono tam przepiękne stawy, w celu zatrzymania wody opadowej w puszczy. Czekaliśmy tam na nas pan leśniczy – Sławomir Zdunek, który przepięknie opowiedział o ekosystemie puszczy, szkodnikach występujących w lasach i oczywiście celu, w jakim stworzono zbiorniki wodne oraz o jego mieszkańcach. Miejscowość Skupowo i spotkanie z Kołem Gospodyń Wiejskich „Okulanka” było głównym celem tegorocznej edycji naszego rajdu. Niesamowicie wyglądały w swoich przepięknych fartuszkach oczekujące nas gospodynie, które witały nas szerokim uśmiechem. Miłym zaskoczeniem była również wizyta gospodarza naszej gminy – Pana Wójta Jarosława Gołubowskiego wraz z małżonką Ewą, których tym razem z uczestnictwa w samym rajdzie wykluczyły sprawy rodzinne. Po uroczystym powitaniu oddaliśmy się kulinarnym rozkoszom. Ognisko z kiełbaskami, pieczone ziemniaki, swojski chleb, różne przekąski, ciasta, arbuzy, lemoniada i kompot sprawiły, że zapomnieliśmy o trudach dotychczasowej podróży. Prawdziwym hitem były własnoręcznie przygotowane przez dzieciaki, oczywiście pod czujnym okiem „Okulanek”, rogaliki. Pani Sylwia Iwanowska, Prezes Stowarzyszenia „Narewka Kultur i Pokoleń” przeprowadziła z dziećmi ciekawą dyskusję na temat panujących relacji starszego pokolenia z młodzieżą, odnosząc się w ten sposób do naszej wizyty, a gospodynie opowiadały nam ciekawe historie. Dowiedzieliśmy się, skąd wywodzi się nazwa miejscowego koła, a dzieciaki – w ramach rewanżu – rozegrały pokazowy mecz w piłkę nożną. Było tak sympatycznie, że z łezką w oku opuściliśmy „Okulanki”. Mielimy jednak nadzieję, że będzie jeszcze niejedna okazja do spotkań. Budynek Urzędu Gminy był również miejscem mety naszego rajdu. Miałem okazję podziękować za uczestnictwo i pogratulować ukończenia rajdu. Zastępca Wójta wręczył ufundowane przez gminę pamiątkowe kubeczki z jej herbem oraz logiem naszego klubu.

Na zakończenie chciałbym serdecznie podziękować Pani Wiole Bondaruk – Radnej Gminy Narewka, a zarazem Prezes „Koła Gospodyń Wiejskich Okulanka” za zaangażowanie i wsparcie tegorocznej edycji rajdu. Dziękuję również Gminie Narewka, Stowarzyszeniu „Narewka Kultur i Pokoleń”, Kołu Gospodyń Wiejskich „Okulanka”, Zarządowi Młodzieżowego Klubu Sportowego „Białe Żubry Narewka”, wszystkim uczestnikom oraz osobom wspierającym nasze wydarzenie.

W gościach u Okulanek

Jarosław Kamiński – Prezes MKS „Białe Żubry”

Gminne świetlice w nowym wyposażeniu

Dzięki pozyskanemu przez Gminę Narewka dofinansowaniu kilka świetlic z terenu naszej gminy zyska niezbędne sprzęty oraz funkcjonalne artykuły!

W Świetlicy w Siemianówce zostanie zamontowana klimatyzacja, a także nowe drzwi wewnętrzne oraz zewnętrzne. Kwota przyznanej na ten cel dotacji to 15 000 zł. Z kolejnej puli środków zewnętrznych, wynoszącej 13 926 zł - skorzystają również świetli-

ce w Guszczewinie, Olchówce oraz Starym Masiewie. Zostaną one doposażone m.in. w stoły, krzesła, sprzęt AGD, zastawę stołową czy meble kuchenne.

Zadania pn. „Poprawa warunków prowadzenia działalności społeczno-kulturalnej poprzez zakup wyposażenia do świetlic wiejskich w m. Olchówka, Guszczewina i Stare Masiewo” oraz „Poprawa warunków prowadzenia działalności społeczno-kulturalnej poprzez realizację zadań inwestycyjnych w m. Siemianówka” współfinansowano przy pomocy środków z budżetu Województwa Podlaskiego w ramach „Programu odnowy wsi województwa podlaskiego”.

Redakcja

I Rajd wokół Skupowa

Turystyka rowerowa jest hitem tego roku. Mieszkańcy gminy nie mogli nie zauważyć ogromnej liczby rowerzystów przemierzających nasze drogi. Taki aktywny sposób spędzania wolnego czasu staje się coraz popularniejszy. Dodatkowo okoliczności związane z pandemią wzmocniły zainteresowanie odkrywaniem nieznanych zakątków Polski. Myli się jednak ten, kto uważa, że jest to aktywność przypisana jedynie turystom czy osobom uprawiającym sport wyczynowo.

Pamiątkowe zdjęcie uczestników I Rajdu w Skupowie (fot. Sylwia Iwanowska)

6 września KGW „Okulanka” przy wsparciu Stowarzyszenia „Narewka Kultur i Pokoleń” zorganizowało Rajd Rowerowy „Wokół Skupowa”. Była to kontynuacja tradycji, która wiele lat temu łączyła mieszkańców okolicznych miejscowości. Ideą rajdu było propagowanie aktywnych form wypoczynku w gronie rodzinnym, zdrowego stylu życia, a także popularyzacja turystyki rowerowej w naszej gminie. Frekwencja dopisała. W rajdzie wzięli udział przede wszystkim mieszkańcy Skupowa, rodzice wspólnie ze swoimi pociechami, członkowie MKS Białe Żubry, turyści, rowerzyści z Narewki, Siemianówki, Osowego, Lewkowa, Białegostoku oraz seniorki z Klubu „Senior+”, które stworzyły nieformalną grupę spędzającą wspólnie czas, „pedałując” często 30-40 kilometrów, aby uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych lub sportowych odbywających się w naszym regionie.

Urokliwa trasa wokół Skupowa, o długości 10 km, wiodła drogami wśród pól i krawędzią Puszczy Białowieskiej. Pogoda

dopisała, humory też. Nie obyło się bez przygód - przeprawa przez tory kolejowe czy półkilometrowy spacer bezdrożem. Dla wielu uczestników była to pierwsza okazja, aby na własne oczy zobaczyć jak piękna jest Puszcza o tej porze roku. Metą rajdu była świetlica wiejska w Skupowie, gdzie na uczestników czekało ognisko i poczęstunek przygotowany przez KGW „Okulanka”. Panie przygotowały bigos, swojski chleb oraz inne specjały domowego wyrobu. „Okulanki” dały już się poznać jako doskonałe gospodynie, gdy 2 sierpnia gościły u siebie uczestników rajdu „Tropem Białych Żubrów”. Tym razem jednak pogodziły role uczestników i gospodarzy rajdu. Po pieczeniu kiełbasek na ognisku, degustowaniu domowych wypieków przyszedł czas na wspólne śpiewanie, które trwało do wieczora. Zdjęcia i film z wydarzenia można obejrzeć na stronach KGW „Okulanka”, Stowarzyszenia „Narewka Kultur i Pokoleń” oraz UG Narewka.

Silna ekipa z Lewkowa, w tym panie z SENIOR+ (fot. Sylwia Iwanowska)

Organizatorzy dziękują za wsparcie finansowe UG Narewka. Dziękujemy również wszystkim uczestnikom i już dziś zapraszamy na kolejną edycję rajdu za rok.

AB

Powitanie II Rajdu MKS Białe Żubry w Skupowie (fot. Sylwia Iwanowska)

Stulatka z Babiej Góry

6 sierpnia 2020 r. swoje setne urodziny obchodziła mieszkanka miejscowości Babia Góra – Pani Nadzieja Zubrycka. Z tej okazji – bądź co bądź – nietuzinkowej, jubilatkę odwiedził Wójt Gminy Narewka – Jarosław Gołubowski wraz z delegacją pracowników Urzędu w osobach: zastępca Wójta – Łukasz Zasim, kierownik Urzędu Stanu Cywilnego – Zenaida Łukasza oraz kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – Elżbieta Potoniec.

Oprócz wymienionych osób, honorową stulatkę odwiedzili również dalsi i bliżsi krewni, znajomi oraz zaprzyjaźnieni sąsiedzi. Poruszona wzniosłością tego wydarzenia kobieta nie kryła też wzruszenia, zwłaszcza gdy zebrani entuzjastycznie odśpiewali symboliczne „Mnohaja leta” na jej cześć.

Wójt Gminy Narewka złożył na ręce stulatki przepiękny bukiet kwiatów oraz finansowy upominek, a także pamiątkowy list okolicznościowy, podkreślający rangę i ważność tej wyjątkowej uroczystości. Przekazał również listy gratulacyjne od Prezesa Rady Ministrów i Wojewody Podlaskiego.

Miłe spotkanie stało się okazją do ciekawych rozmów i wspomniania minionych dni, które w sercu jubilatki zajmują szczególne miejsce...

Redakcja

Przybyli goście

Zalana historia

7 sierpnia 2020 r. na pomoście przy Plaży w Rudni miało miejsce uroczyste otwarcie wystawy plenerowej pt. „Zatopione wsie”, zrealizowanej w ramach przedsięwzięcia „RUDNIA PROJEKT – Dziedzictwo zatopionych wsi”, a dofinansowanej ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”.

Organizatorem głównym oraz pomysłodawcą wydarzenia było Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich Sołectwa Bondary, natomiast Gmina Narewka oraz Gminny Ośrodek Kultury w Narewce stały się jednym z partnerów projektu i wsparły finansowo realizację przedsięwzięcia, dzięki czemu możliwe stało się m.in. wykonanie map przedstawiających miejscowości, które zniknęły przed laty pod taflą wód Zalewu Siemianówka...

Wystawę otworzyła pani Maria Twarowska – koordynator wspomnianego projektu, a w gronie gości przybyłych na to wyjątkowe, a zarazem niezwykle poruszające – zwłaszcza dla wysiedlonych mieszkańców oraz ich potomków wydarzenie – nie zabrakło m.in. Marszałka Województwa Podlaskiego – Stanisława Derehaja, Starosty Powiatu Białostockiego – Romana Czepe, Starosty Powiatu Hajnowskiego – Andrzeja Skiepmo, Radnego Powiatu Białostockiego – Henryka Suchockiego, Burmistrza Michałowa – Marka Nazarko, Wójta Gminy Narewka – Jarosława Gołubowskiego, Dyrektora GOK-u w Narewce – Marcina Siekierko, a także Pana Łukasza Biryckiego, który zgromadził niezbędne materiały i opracował powstałe mapy od strony merytorycznej. Wszyscy zebrani mocno podkreślali istotę upamiętnienia w ten symboliczny, a jednocześnie wymowny sposób zdarzeń z przeszłości, które wpisały się w historię naszego regionu.

Wystawowe mapy

Wójt Gminy Narewka - Jarosław Gołubowski z autorem map - Łukaszem Biryckim

Wspomnianą wystawę map z uwiecznionymi na nich cennymi informacjami już wkrótce będzie można oglądać również na terenie Gminy Narewka. O dokładnym miejscu i czasie tej ekspozycji będziemy informować za pośrednictwem naszej strony internetowej: <https://www.narewka.pl/> oraz Facebooka: <https://www.facebook.com/gmina.narewka>

Redakcja

Obrzęd KUST w Siemianówce

Sobotnie popołudnie 8 sierpnia w Siemianówce upłynęło wyjątkowo sympatycznie, gwarno i radośnie! A wszystko to za sprawą barwnego korowodu, który przeszedł tutejszymi ulicami: Łąkową, Jesionową i Lipową, niosąc mieszkańcom oraz napotkanym na trasie przechodniom i rowerzystom mnóstwo wspaniałych wrażeń artystycznych. Wielu z nich pokusiło się o dołączenie do wspólnej wędrowki zwiększając tym samym grono śpiewających oraz wzmacniając siłę brzmienia wykonywanych utworów.

Obrzędowe tańce

Przyrodny poczęstunek

Smakołyki od KGW Jezioranki

Głównym „prowodyrem” rozśpiewanej grupy był zespół Żemerwa z miejscowości Studziwody, wsparty przez instrumentalistów z zespołu ABRA z Rygi na Łotwie. Wspólnie zaprezentowali oni liczne pieśni obrzędowe wraz z pokazem obrzędu KUST, nawiązującego do dawnej tradycji, w ramach której społeczność wiejska wybierała najpiękniejszą dziewczynę we wsi i przyozdabiała jej głowę wiankiem z kwiatów, a resztę ciała ubierała w świeże, zielone gałązki drzewa klonowego. Inne dziewczęta wiązały mocnymi nićmi grubsze końce zerwanych gałązek, w wyniku czego powstawał „kust”, czyli krzak. Nakładano na niego drugi – mniejszy – a wybrana przez ogół dziewczyna wchodziła do jego środka tak, by „kust” całkowicie okrywał ją od stóp do głów. Tak przybrana (wraz z gromadką innych dziewcząt) chodziła po wsi, śpiewając pieśni z życzeniami dla gospodarzy, którzy nie pozostawali obojętni i odwzajemniali się śpiewaczkom jedzeniem lub pieniędzmi.

Podobny scenariusz miał miejsce w Siemianówce, gdzie wielu jej mieszkańców zdecydowało się wyjść na swoje przydomowe łąeczki i częstowało uczestników korowodu smakołykami, a także nieocenioną w czasie panującego upału szklaneczką wody, dzięki

której „rozśpiewanych artystów” próbowano zatrzymać przy swojej posesji nieco dłużej.

Oprócz słuchania i śpiewania piosenek można było wziąć udział w licznych zabawach tanecznych, które zupełnie spontanicznie wywiązywały się np. na rozstajach dróg i skupiały kolejne rzesze zaciekawionych. Obserwatorzy korowodu chętnie naśladowali prezentowane kroki, co nierzadko stawało się kolejnym powodem do dobrego humoru i uśmiechu na twarzy!

Na końcu trasy, przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Siemianówce, na strudzonych lejącym się z nieba żarem wędrowników czekała natomiast miła nagroda w postaci przepysznego poczęstunku, przygotowanego przez uprzejme panie z Koła Gospodyń Wiejskich „Jezioranki” z Siemianówki, które tradycyjnie już stanęły na wysokości zadania i ugościły przybyszy.

Organizatorem głównym korowodu, który odbył się w ramach wydarzenia „Rudnia Projekt – Dziedzictwo zatopionych wsi”, było Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich Sołectwa Bondary, zaś jego partnerem – Gmina Narewka.

Redakcja

Metamorfoza GOK-u w Narewce

W Gminnym Ośrodku Kultury w Narewce trwają prace remontowo-budowlane, dzięki którym całe piętro budynku naszej głównej instytucji kulturalnej zyska nowe oblicze oraz funkcje.

Mowa tu o trzech salach oraz długim korytarzu przejściowym, które przejdą gruntowną metamorfozę i zamienią się w pożyteczne pomieszczenia na potrzeby organizacji różnorodnych form aktywności oraz rozwoju talentów mieszkańców naszej gminy - zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych.

Powstaną tu: **pracownia plastyczna** (ze zmywalnymi ścianami, podłogą z gresu oraz przydatnymi zlewami do mycia rąk), **pracownia artystyczna** (do rozgrywek szachowych, gier i zabaw oraz warsztatów fotograficznych), a także **pracownia muzyczna** (z wygłuszonymi akustycznie ścianami oraz studiem nagrań audio). Całość dopełni nowoczesne oświetlenie LED. Zakończenie remontu planowane jest na koniec października b.r.

Redakcja

Nowe oświetlenie

Nowa podłoga

„W krainie żubra”, czyli Maratony Kresowe - Narewka 2020

Jeśli ktoś chciałby policzyć ilość rowerów, jakie przewinęły się przez Gminę Narewka 23 sierpnia 2020 r., to niewątpliwie miałyby ogromną trudność... Niemniej jednak widowisko z tak dużą liczbą zapalonych kolarzy, stanowiło niesamowite wydarzenie sportowe, jakie zarówno uczestnikom wyścigów, jak i dopingującym ich widzom, przyniosło ogrom emocji, satysfakcji oraz niezapomnianą frajdę z cyklu „W krainie żubra”.

Uczestnicy wyścigów

Uroczyste dekoracje zawodników

Maratończycy przed startem

Maratony Kresowe, bo o nich tu mowa, to sztandarowa impreza, która na dobre wpisała się w kalendarz obowiązkowych przedsięwzięć Gminy Narewka. W tym roku była to dokładnie 10. – jubileuszowa edycja tych popularnych igrzysk kolarskich. Wzięli w niej udział zarówno reprezentanci najmłodszego pokolenia rowerzystów, mieszczący się kategorii wiekowej od 3 do 6 lat, jak i nieco starsze dzieci oraz młodzież, którzy najczęściej próbowali swoich sił na dystansie 8 lub 15 km. W gronie zawodników nie zabrakło także grupy seniorów, którzy z ogromnym entuzjazmem włączyli się do rowerowych potyczek. Natomiast na co bardziej doświadczonych rowerzystów czekała trasa przez puszcę mierząca 33 km oraz najdłuższy z odcinków, czyli 64-kilometrowy maraton. Mimo nietawnej momentami jazdy, podczas której trzeba było uważać na śliskie odcinki trasy (efekt padającego wcześniej deszczu!), zawodnikom udało się pokonać trudności i dotrzeć do celu. Po osiągnięciu mety czekała na nich smaczna kiszka ziemniaczana z kiszonym ogórkiem - regionalne specjały oraz odpoczynek w sympatycznym miejscu, jakim jest strefa relaksu nad rzeką

Narewka w centrum miejscowości. Zjeżdżających tu uczestników maratonów witała przyjazna dla ucha muzyka oraz ciekawe stoiska reklamowe, w tym namiot promocyjny Gminy Narewka, do którego chętnie zaglądali zwłaszcza turyści w poszukiwaniu informacji o atrakcjach, jakich będą mogli doświadczyć przebywając w naszych stronach. Wytnięcie po sportowych zmaganiach zapewniały natomiast ławeczki w tutejszym amfiteatrze, na których zebrała się widownia oklaskująca maratończyków nagradzanych medalami i upominkami na scenie. Wręczali je Prezes Fundacji „Maratony Kresowe” – pan Mirosław Barej oraz Zastępca Wójta Gminy Narewka – pan Łukasz Zasiem.

Sportowa rywalizacja okazała się wspaniałą okazją do wymiany doświadczeń oraz nawiązania nowych znajomości. Wielu zawodników zadeklarowało chęć ponownego wyścigu za rok, chwając atmosferę miejsca oraz wyjątkowość trasy, jaką przyszło im pokonać. A zatem... widzimy się za rok – w jeszcze większym gronie!

Redakcja

Rozśpiewane ławeczki

„Rozśpiewane ławeczki” – właśnie taki tytuł otrzymał materiał zrealizowany w Janowie (gm. Narewka) przez TVP3 Białystok, która 2 sierpnia poświęciła na swojej antenie w wejściu na żywo, zaraz po popołudniowym wydaniu Obiektywu, przysłowiowe 5 minut nowemu projektowi muzycznemu, realizowanemu przez Gminny Ośrodek Kultury w Narewce.

Wspomniane przedsięwzięcie, występujące pod oficjalną nazwą „Przy Ławeczce” założyło organizację ulicznych mikrokoncertów, które w poszczególne weekendy sierpnia oraz września odbywały się w kolejnych miejscowościach na terenie Gminy Narewka. Celem projektu było przypomnienie przepięknej tradycji kulturowych ławeczek, które integrowały niegdyś lokalną społeczność, stawały się źródłem wymiany informacji oraz międzysąsiedzkiej komunikacji, a także podstawowym punktem obserwacji otaczającej przyrody oraz komentowania zaistniałej rzeczywistości.

Motywy przewodnim wspomnianego cyklu stała się instrumentalna wizytówka naszego regionu, czyli akordeon. Swoimi skocznymi dźwiękami skutecznie mobilizował on i zapraszał chętnych do wędrowki w barwnym korowodzie, który śpiewnym krokiem podążał malowniczymi uliczkami naszej gminy, niosąc w ten sposób zarówno mieszkańcom, jak i przyjezdnym mnóstwo radości, a niekiedy również wzruszeń. Takie spotkanie z muzyką stawało się miłym przerywnikiem od sobotnich prac domowych czy polowych lub też wspaniałą alternatywą na uatrakcyjnienie niedzielnego popołudnia.

Potocznie nazywane „ławeczkami” koncerty gościły w takich miejscowościach jak: Stare Masiewo, Nowe Masiewo, Świnoroje, Janowo, Zabłotczyzna, Mikłaszewo, Guszczewina, Ochrymy, Tarnopol, Planta, Skupowo, Michnówka, Eljaszuki, Lewkowo (piknik rodzinny), Olchówka, Siemianówka (piknik rodzinny), Stoczek, Nowa Łuka.

Za każdym razem spotykały się one z entuzjazmem i pozytywnym odbiorem uczestników. Do śpiewających pochodów włączali się nie tylko mieszkańcy danej wsi, ale i sąsiedzi z okolicy czy przejeżdżający spontanicznie rowerzyści, dla których wydarzenie stanowiło zupełną nowość, postrzeganą w kategoriach atrakcji turystycznej regionu. W gronie śpiewających nie brakowało przedstawicieli zarówno młodszego, jak i starszego pokolenia. Wszyscy z uśmiechem na twarzach przypominali dawne piosenki i próbowali swoich sił we wspólnym śpiewaniu, któremu ton i bieg nadawał pan **Piotr Skiepmo** – instruktor gminnego zespołu folklorystycznego Narewczanki z Narewki.

Zwieńczeniem ulicznych mikrokoncertów stawały się natomiast wizyty w miejscowych świetlicach, posiadówki przy ognisku lub w gościnnych progach u sołtysów czy radnych, gdzie można było sobie odsapnąć i w miłej atmosferze jeszcze chwilę pogawędzić...

Symbolem zainicjowanej biesiady pozostaje natomiast ławeczka – niegdyś obecna przed płotem każdego wiejskiego domu... Dziś spotykamy ją już zdecydowanie rzadziej. Na szczęście w Gminie Narewka takich punktów przystankowych nie brakuje, a nie-

Stoczek

rzadko czekali już przy nich wyglądający korowodu właściciele posesji, którzy z błyskiem w oku witali spacerujących śpiewaków i zachęcali do pozostania przy ich bramie nieco dłużej... Niekiedy przyłączyli się do nich i szli dalej razem, a niekiedy przystanek się przedłużał i zamieniał w prezentację solowych możliwości mieszkańców - wokalnych, a nawet tanecznych!

Przykładowe zdjęcia prezentujemy poniżej, a tych, którzy chcieliby zobaczyć pełną relację ze wszystkich wydarzeń w ramach wspomnianego cyklu muzycznego, zachęcamy do odwiedzin profilu GOK-u w Narewce na FB: <https://www.facebook.com/GOKwNarewce/>.

Redakcja

Masiewo Nowe

Skupowo

Janowo

Masiewo Stare

Najpiękniejsze podwórka w Gminie Narewka

31 sierpnia w Urzędzie Gminy Narewka podczas trwających obrad XX Sesji Rady Gminy miało miejsce wręczenie nagród laureatom konkursu na „NAJESTETYCZNIJĄ URZĄDZONĄ POSESJĘ, ZAGRODĘ i POSESJĘ KWATERY AGROTURYSTYCZNEJ”.

Po oględzinach wszystkich zgłoszonych do konkursu miejsc, które odbyły się 15 lipca b.r. komisja konkursowa zdecydowała o nagrodzeniu następujących osób:

KATEGORIA „POSESJA”

- I miejsce – Barbara Bielawska, Janowo
- I miejsce – Alina i Bogusław Stulgis, Narewka
- II miejsce – Zofia Chomko, Siemianówka
- III miejsce – Karolina Drozd, Skupowo

Wyróżnienia:

- Irena Birycka, Siemianówka
- Katarzyna Marcinowicz, Eliaszuki
- Danuta i Krzysztof Szumarscy, Narewka
- Martyna Stulgis, Narewka

KATEGORIA „POSESJA AGROTURYSTYCZNA”

III miejsce – Walentyna Germaniuk, Skupowo
Wyróżnienie – Eugeniusz Wołkowycki, Zabłotczyzna

KATEGORIA „ZAGRODA”

Wyróżnienie: Julita i Anatol Matysiuk – Siemianówka

Serdecznie gratulujemy i zachęcamy absolutnie wszystkich do udziału w kolejnych edycjach niniejszego konkursu. Mamy również nadzieję, że w przyszłych latach włączając się do niego będą także inni mieszkańcy Gminy Narewka, którzy zechcą pochwalić się pomysłami oraz pięknymi aranżacjami swoich podwórek.

Nawiązując do tematu utrzymania czystości oraz porządku, a także w związku z rozpoczynającym się sezonem jesienno-zimowym przypominamy, iż w odniesieniu do art. 5 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (u.c.p.g.)

właściciel nieruchomości zapewnia utrzymanie porządku i czystości poprzez uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości, Niewykonanie tego obowiązku jest wykroczeniem i grozi za nie kara grzywny (art. 10 ust. 2 u.c.p.g.).

Za właściciela nieruchomości w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt. 4 ustawy rozumie się także współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością, w tym m.in. **najemców!**

Warto również pamiętać, iż obowiązek sprzątnięcia chodnika położonego bezpośrednio przy nieruchomości dotyczy również sytuacji, gdy nieruchomość jest niezabudowana!

W Uchwale Nr IV/21/15 Rady Gminy Narewka z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Narewka* znalazły się natomiast następujące zapisy (rozdz. 1, § 3):

„Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie nieruchomości poprzez:

- uprzątnięcie przez właścicieli nieruchomości, niezwłocznie po opadach: błota, śniegu, lodu z powierzchni chodników (...) oraz posypanie piaskiem chodnika; uprzątnięte błoto, śnieg, lód należy złożyć na skraju chodnika, tak by mogły je sprzątnąć służby utrzymujące w stanie czystości jezdnię;
- uprzątnięcie poprzez zamiatanie, zbieranie, grabienie, zmywanie itp. zanieczyszczeń z powierzchni nieruchomości i utrzymywanie ich należytego stanu sanitarno – higienicznego;
- pielęgnację i utrzymanie estetycznego wyglądu parków, terenów zielonych, ogrodów, kwietników, klombów, zarówno komunalnych jak i będących własnością osób fizycznych i prawnych;
- zobowiązanie właścicieli nieruchomości zadrzewionych i zakrzaczonych położonych wzdłuż ciągu komunikacyjnego (chodników, dróg) do ich utrzymania w stanie nie utrudniającym bezpiecznego korzystania z pasa drogowego;

Redakcja

Wyjątkowy prezent dla OSP Siemianówka

4 września przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Siemianówce miały miejsce uroczystości oficjalnego przekazania nowego samochodu pożarniczego jednostce OSP w Siemianówce oraz przekazania samochodu pożarniczego OSP w Olchówce. W wydarzeniu wzięli udział druhowi i druhowie z jednostek OSP z terenu Gminy Narewka, radni gminni, mieszkańcy Siemianówki i okolic oraz liczni goście, zaproszeni przez Wójta Gminy Narewka – Jarosława Gołubowskiego.

W ich gronie nie zabrakło:

1. Jego Ekscelencji Najprzewielebniejszego Pawła, Prawosławnego Biskupa Hajnowskiego
2. Dziekana Hajnowskiego ks. Zbigniewa Niemyjskiego
3. Pośta na Sejm RP – Pana Jarosława Zielińskiego
4. Pośta na Sejm RP – Pana Mieczysława Baszko

5. Zastępcy Wojewody Podlaskiego – Pana Marcina Sekścińskiego
6. Wicemarszałka Województwa Podlaskiego – Pana Stanisława Derehajło
7. Zastępcy Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej – starszego brygadiera Andrzeja Jabłońskiego
8. Zastępcy Prezesa WFOŚiGW w Białymstoku – Pani Magdaleny Tymińskiej
9. Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Hajnówce – brygadiera Piotra Koszczuka
10. Prezesa Zarządu Oddziału Powiatowego ZOSP RP – Druha Jarosława Trochimczyka
11. Komendanta Powiatowego Policji w Hajnówce – nadkomisarza Jakuba Ciulkina

 Zebrani goście

 Uroczyste przekazanie z udziałem posłów - Jarosława Zielińskiego oraz Mieczysława Baszko

12. Komendanta Placówki Straży Granicznej w Narewce – kapitana Andrzeja Romaniuka
13. Nadleśniczego Nadleśnictwa Browsk – Pana Tomasza Gałęzia
14. Podlaskiego Prawosławnego Kapelana Strażaków – księdza Piotra Borowika
15. Powiatowego Katolickiego Kapelana Strażaków – księdza Rafała Zbuckiego
16. Proboszcza Parafii św. Jana Chrzciciela w Narewce – księdza Grzegorza Kułakowskiego
17. Proboszcza Parafii pw. Św. Jerzego w Siemianówce – księdza Walerego Piotrowskiego
18. Wikariusza Parafii pw. Św. App. Piotra i Pawła w Lewkowie Starym – księdza Jana Gacuty

oraz przedstawicieli firm wspierających jednostki OSP z terenu gminy Narewka, tj.:

- Firmy BAŁTYK Gaz
- Firmy IRT Sp. z o.o.
- Tartaku Siemianówka
- oraz Pana Waldemara Polewaczka.

Wydarzenie rozpoczęło się od złożenia meldunku przez dowódcę uroczystości – druha Rafała Szymaniuka. Chwilę później Wójt Gminy Narewka przywitał zebranych gości oraz przybliżył poczynania, dzięki którym możliwe stało się otrzymanie dofinansowania na zakup najnowocześniejszego i najbardziej wielozadaniowego pojazdu na terenie całego powiatu hajnowskiego!

Dzięki pozyskaniu nowego samochodu przez OSP Siemianówka, samorząd Gminy Narewka podjął zarazem decyzję o przesunięciu eksploatowanego przez nią do tej pory pojazdu na potrzeby OSP w Olchówce. Takim oto sposobem każda jednostka OSP z gminy Narewka posiada aktualnie na swoim wyposażeniu auto pożarnicze wyprodukowane po 2000 r.!

Zanim nastąpiła ceremonia przekazania samochodów pożarniczych, Jego Ekscelencja Najprzewielebniejszy Paweł – Prawosławny Biskup Hajnowski oraz Dziekan Hajnowski ks. Zbigniew Niemyjski wraz z obecnymi księżami obu wyznań dokonali wyświęcenia nowego wozu - w trosce o to, aby nigdy nie zawodził i bezpiecznie służył jednostce w przyszłych działaniach ratowniczo-gaśniczych. Zaraz potem nastąpiło honorowe wręczenie aktów przekazania oraz kluczy do pojazdów Prezesom oraz kierowcom OSP Siemianówka i OSP Olchówka. Symbolicznym potwierdzeniem dokonanych czynności stało się również włączenie sygnałów świetlnych i dźwiękowych, które poniosły się szerokim echem nad wodami pobliskiego Zalewu Siemianówka....

Przy zakończeniu uroczystości głos zabierali poszczególni goście, którzy w swoich przemowach pochlebnie odnosili się do działań miejscowego samorządu, dla którego bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Narewka - zważając na podjętą decyzję o kosztownym acz pożądanym zakupie - niewątpliwie stanowi priorytet działań.

Zwieńczeniem spotkania stało się natomiast wręczenie pamiątkowych statuetek gościom w podzięce za dobrą współpracę, przychylność oraz dotychczasowe wspieranie działań lokalnego samorządu. Niemniej miłym akcentem było również podziękowanie ze strony strażaków-ochotników dla gospodarza gminy – Jarosława Gołubowskiego - za uwzględnienie ich potrzeb odnośnie wyposażenia oraz docenianie roli, jaką pełnią w gminie, czego przejawem jest m.in. zakup wspomnianego ciężkiego samochodu pożarniczego.

Honorową uroczystość poprowadził Pan Marcin Szymaniuk – inspektor Urzędu Gminy Narewka.

Redakcja

 Nowy samochód pożarniczy

Folklor i Tożsamość Pogranicza - NAREWKA 2020

Muzyka, taniec, śpiew, pyszności na licznych stoiskach promocyjnych, licytacje i zbiórki na rzecz chorego na SMA Kubusia Suchodoły, warsztaty ceramiczne, pokaz krajeek, malowanie kubeczków, wystawa rzeźb z miejscowej Galerii im. Tamary Sołowiecz oraz wieńców i koszy dożynkowych, przejażdżki motocyklami, akcja Narodowego Czytania Balladyny i wiele, wiele innych atrakcji...

Tego wszystkiego można było doświadczyć 5 września, odwiedzając Amfiteatr w Narewce, który z każdą upływającą godziną – poczynając od 16:00 - tętnił coraz mocniej życiem i ... emocjami, jakich dostarczały zwłaszcza występy artystyczne 24 zespołów, prezentujących twórczość charakterystyczną dla szeroko pojętego pogranicza. W programie nie zabrakło akcentów typowo ludowych, jak i barwnego folkloru w nowatorskiej formie, doprawionego szczyptą klimatu estrady. Oprócz pieśni na swojską, podlaską nutę (białoruską, ukraińską czy rosyjską), można było również wysłuchać utworów z przeżywającego swój renesans nurtu disco polo, czyli polskiej muzyki tanecznej, określanej jako „łatwa, lekka i przyjemna”, a inspirowanej w dużej mierze rytmami właśnie z naszej wschodniej granicy. Ten gatunek muzyczny zaprezentowała m.in. gwiazda wieczoru, czyli formacja JORRGUS, która w punkcie kulminacyjnym imprezy, o godzinie 20:00, zgromadziła przed sceną liczną rzeszę fanów i porwała publikę do wspólnej zabawy, której nie zakłóciła nawet obawa przed nadciągającym deszczem. Porcja wytworzonej w czasie koncertu energii przegoniła zgromadzone czarne chmury i dopiero po godzinie 22:30 widzowie rozpoczęli mokre tańce w spadającej z nieba wodzie. Nie przeszkodziło to im jednak w nieskrepowanej hulance do późnych godzin nocnych, którą zapewniły m.in. takie zespoły jak As, Axel, Lider, Dobryje Grajki czy Lailand.

W ramach trwającego przedsięwzięcia oraz dzięki zaangażowaniu ludzi dobrej woli, zwłaszcza lokalnych społeczników, skupionych m.in. w Kołach Gospodyń Wiejskich oraz w poszczególnych sołectwach z terenu Gminy Narewka, którzy dochód ze sprzedaży najrozmaitszych przedmiotów i smakołyków zechcieli przekazać na rzecz potrzebującego dwulotka z pobliskiej Hajnówki, udało się zebrać łączną kwotę ponad 13 000 zł! Warto podkreślić przy okazji, że w akcję charytatywną tego rodzaju po raz pierwszy włączyła się również Szkoła Podstawowa w Narewce. Uczniowie wraz z rodzicami przygotowali mnóstwo smakołyków, które następnie sprzedawali zainteresowanym, a pod okiem opiekuna – p. Katarzyny Rejent, młode pokolenie z zapałem maszerowało również z puszką wśród publiczności, wykazując tym samym godną naśladowania postawę obywatelską.

Licytacje na rzecz Kubusia Suchodoły z Hajnówki

Stoiska promocyjno-degustacyjne

Akcja Narodowego Czytania Balladyny

Duet prowadzących - Mariola German-Pietruczuk i Mariusz Choruży

Dostosowując się do obowiązującego w dobie pandemii reżimu sanitarnego oraz przestrzegając wszelakich zaleceń, organizatorom, tj. Wójtowi Gminy Narewka – Jarosławowi Gołubowskiemu oraz Gminnemu Ośrodkowi Kultury w Narewce, pod egidą jego Dyrektora – Marcina Siekierko, udało się zorganizować ogromne wydarzenie plenerowe pn. „FOLKLOR i TOŻSAMOŚĆ POGRANICZA – NAREWKA 2020”, na którego realizację środki pozyskano z Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „Kultura-Interwencje 2020”.

Całą imprezę moderował natomiast duet prowadzących w osobach: Marioli German-Pietruczuk oraz Mariusza Chorużego. Pełna relacja video z przebiegu pleneru dostępna w Internecie na kanale YouTube producenta nagrań i realizacji video – transmitujemy.pl (pod linkiem: <https://www.youtube.com/watch?v=msEdvEOtMWw>). Zachęcamy do obejrzenia!

Serdeczne podziękowania za pomoc w organizacji wydarzenia kierujemy w stronę SPONSORÓW, którzy wsparli przedsięwzięcie swoją cegiełką finansową, pozostając oczywiście w nadziei na udaną współpracę również w przyszłości:

- Bojarski Gościniec
- Bank Spółdzielczy w Brańsku, Oddział w Narewce
- Gospoda Michałowo.

 Gwiazda wieczoru - formacja JORRGUS

Dziękujemy również PATRONOM MEDIALNYM, za sprawą których z informacją o narewcząńskiej imprezie mogliśmy dotrzeć do szerokiego grona jej potencjalnych uczestników:

- TVP3 Białystok
- Radio JARD
- BIA 24
- TRANSMITUJEMY.pl

Miejmy nadzieję, że do zobaczenia za rok – w nie mniejszym gronie i z nie mniejszym entuzjazmem!

Redakcja

 Zespół Czerwone Szpilki z Michałowa

 Zespół Świtanak z Białegostoku

 Konkurs zdobienia kubeczków tradycyjnymi białoruskimi wzorami

Klub SENIOR+ działa znów!

„Klub Senior +” funkcjonujący „pod skrzydłami” Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narewce, po kilku miesiącach przestoju w swojej działalności (będącego konsekwencją wprowadzanych restrykcji epidemicznych), z końcem lipca b.r. pomyślnie wznowił swoją aktywność!

W gronie podejmowanych w ostatnim czasie przez nasze seniorki działań, rozrywek i form aktywności znalazły się m.in.:

- 06.08.2020 – wycieczka rowerowa trasą: Lewkowo Stare – Zabłotczyzna – Bernacki Most – Lewkowo;
- 11.08.2020 – wycieczka rowerowa trasą: Lewkowo Stare – Gruszki;
- 13.08.2020 – wycieczka do „Ziołowego Zakątka” w Korycinach, a w drodze powrotnej zwiedzanie Parku Miniatur w Hajnówce;
- 20.08.2020 – wycieczka rowerowa trasą: Lewkowo Stare – Rudnia (nad Zalewem Siemianówka) oraz odpoczynek w Nowej Łuce;
- 22.08.2020 – wycieczka do Teatru Dramatycznego w Białymstoku na sztukę „Kogut w rosole”;
- 23.08.2020 – udział w Maratonach Kresowych „W krainie żubra” – Narewka 2020

Gratulujemy seniorkom werwy i zapału oraz nieustającej determinacji, zwłaszcza przy podejmowaniu kolejnych wyzwań sportowych!

Redakcja

 Park Miniatur w Hajnówce

 Rowerzystki

 Nagrodzone zawodniczki - seniorki (Maratony Kresowe Narewka 2020)

 Gotowe do wyścigu! (Maratony Kresowe Narewka 2020)

 W Ziołowym Zakątku

O pograniczu słów kilka, czyli wykłady i prelekcje w Galerii Narewka

Dnia 5 września, w ramach projektu „Folklor i tożsamość pogranicza - Narewka 2020”, profesorowie Adam Dobroński i Oleg Łatyszonek wygłosili prelekcje na temat pogranicza rejonu Puszczy Białowieskiej w kontekście zmieniających się granic na przestrzeni dziejów i wpływie tego zjawiska na kształtowanie się miejscowej gwary. Tematem trzeciej prelekcji - wygłoszonej przez Katarzynę Bielawską - były wyszywanki od koszul męskich z początku XX w. znalezione w Narewce.

 Audytorium

W spotkaniu uczestniczyli Wójt Gminy Narewka - pan Jarosław Gołubowski, Sekretarz Gminy - pan Jan Chomczuk, Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury - pan Marcin Siekierko oraz Radny Gminy Narewka - pan Aleksander Zdanowski. Ponadto, przybyli zainteresowani prezentowanymi tematami mieszkańcy Narewki i okolic. Prelekcja o wyszywankach zakończyła się wręczeniem dyplomu uznania z podziękowaniem pani Barbarze Lisowskiej z Narewki, przyznany przez Gminny Ośrodek Kultury w Narewce za troskę i opiekę nad lokalnym dziedzictwem kulturowym. To dzięki pani Basi, m.in. udało się odnaleźć wyszywanki z Narewki. Jeszcze raz pięknie dziękujemy!

Galeria im. Tamary Sołowiewicz w Narewce

 Wykłady

Gmina Narewka sponsorem wystawy o Arcybiskupie Mironie

W gronie wydarzeń towarzyszących tegorocznemu XXXIX Międzynarodowemu Festiwalowi HAJNOWSKIE DNI MUZYKI CERKIEWNEJ znalazły się wystawy tematyczne. Ich oficjalne otwarcie miało miejsce 15 września w dolnej cerkwi Soboru Św. Trójcy w Hajnówce.

Jedną z zaprezentowanych ekspozycji jest wystawa poświęcona władcy generałowi MIRONOWI (Chodakowskiemu), który przed 10 laty zginął w katastrofie smoleńskiej. Prawosławny ordynariusz Wojska Polskiego, a zarazem biskup hajnowski, za sprawą całokształtu swojej działalności zapisał się wyraźnie na kartach historii naszego kraju, a w pamięci i sercach lokalnej społeczności, która nierzadko miała okazję widywać się z nim osobiście (m.in. podczas nabożeństw z jego udziałem), po dziś dzień żywe są jego ponadczasowe kazania.

W związku z tym, iż Arcybiskup Miron cieszył się ogromnym autorytetem także wśród mieszkańców Gminy Narewka, a pośmiertnie został jej Honorowym Obywatel, Urząd Gminy w Narewce oraz Gminny Ośrodek Kultury w Narewce zdecydowały o PARTNERSTWIE oraz SPONSORINGU wystawy na jego cześć.

Uroczyste otwarcie tej oraz innych ekspozycji towarzyszących dokonał ks. prot. Marek Jurczuk, który serdecznie dziękował Gminie Narewka, reprezentowanej na wydarzeniu przez jej Wójta – pana Jarosława Gołubowskiego oraz Dyrektora GOK-u w Narewce – pana Marcina Siekierko za okazaną przychylność oraz wsparcie finansowe tak ważnego przedsięwzięcia. Symbolicznym wyrazem tej wdzięczności stało się złożenie na ręce Wójta pamiątkowego bukietu kwiatów.

Rekomendowaną wystawę o wymownej nazwie „NIEŚĆ POKÓJ, KOCHAĆ LUDZI” umiejscowiono na ogrodzeniu Soboru Św. Trójcy w Hajnówce (od strony ul. Ks. A. Dziewiatowskiego), natomiast w niedalekiej przyszłości trafi ona również do Galerii im. Tamary Sołowiej w Narewce, gdzie będą ją mogli zobaczyć również mieszkańcy oraz turyści odwiedzający naszą gminę.

Plansza główna ekspozycji pt. Nieść pokój, kochać ludzi

Uroczyste otwarcie wystawy

Redakcja

Sposób na lepsze jutro

Przez sierpień i wrzesień b.r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narewce realizował warsztaty z zakresu arteterapii w ramach projektu „Arteterapia - sposób na lepsze jutro”. Liderem wspomnianej inicjatywy jest Gmina Narewka, natomiast Partnerem - Stowarzyszenie Polart Art. Cel zadania to poprawienie oraz pogłębienie relacji społecznych w rodzinach z terenu gminy wiejskiej Narewka.

Wspomniane warsztaty odbywały się w Lewkowie Starym, a w toku ich trwania uczestnicy podejmowali się różnorodnych form aktywności, tj. ACTION PAINTING, DADA, FLUXUS oraz STREET&LAND ART. Docelowo projekt zakończy się podsumowaniem oraz wernisażem, które zaplanowane są na koniec listopada b.r. w Galerii im. Tamary Sołowiej w Narewce.

Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Osi Priorytetowej IX: ROZWÓJ LOKALNY Działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego 9.6 Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność.

Projekt realizowany w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Białowieska”.

Street&LandArt

Dada

Action Painting

Redakcja

I urodziny Młodzieżowego Klubu Sportowego „Białe Żubry”

Wszystko zaczęło się 10 sierpnia 2019 roku... Nie mieliśmy wówczas praktycznie żadnej wiedzy, jak właściwie powinno funkcjonować „stowarzyszenie”. Chcąc jednak, by dzieciaki mogły dalej grać w piłkę nożną – musieliśmy działać! Wymyśliliśmy więc nazwę drużyny, stworzyliśmy statut, wybraliśmy zarząd oraz komisję rewizyjną. Udało nam się przekonać do swoich pomysłów również władarzy Gminy Narewka, którzy chętnie wspierają nas w realizacji kolejnych projektów.

Cykliczny rajd rowerowy „Tropem Białych Żubrów”, turnieje w piłkę nożną i siatkówkę, współorganizacja „Turnieju w tenisa stołowego o puchar sołtysa Tarnopola”, a także „Turnieju darta o puchar samorządowca Pawła Nieścieruka”, liczne wycieczki i ogniska dla zawodników naszej drużyny – to wszystko znalazło się na koncie naszych dotychczasowych sukcesów.

Urodzinowy dzień - 10 sierpnia 2020 r. - postanowiliśmy uczcić uroczyście. Był wielki balon z cyferką „jedyneką”, gwizdki – wężyki oraz sztuczne ognie. Pojawił się również przepyszny tort, ufundowany przez panią Elę Kabać, a upieczony przez panią Martę Czekunow. Ponadto Zastępca Wójta - pan Łukasz Zasiem - ufundował nam bezalkoholowe szampany. Wspólnie z dziećmi zaśpiewaliśmy gromkie STO LAT i zabraliśmy się za degustację. Było wesoło, pysznie i przesympatycznie!

Z perspektywy minionego roku możemy stwierdzić, że nie wszystko udaje nam się tak, jakbyśmy tego chcieli. Niemniej jednak wciąż jesteśmy aktywni, nie demotywują nas porażki i działamy dalej, starając się jak najlepiej reprezentować na niwie sportu również naszą gminę. Wierzymy, że trening czyni mistrza, więc czas powinien okazać się naszym sprzymierzeńcem, dzięki czemu w przyszłości popełnianych błędów będzie coraz mniej, a zdobywanych medali i nagród – więcej i więcej! Trzymajcie za nas kciuki!

Tort z okazji I urodzin klubu

Apetyczna niespodzianka

Prezes MKS „Białe Żubry”- Jarek Kamieński

Gminne jednostki OSP z nowym sprzętem ratowniczo-gaśniczym

Jednostki OSP z Gminy Narewka corocznie dysponowane są ponad 100 razy do pożarów, poszukiwań zaginionych ludzi, wypadków komunikacyjnych i innych zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz mienia. W trosce o poprawę skuteczności działania ochrony przeciwpożarowej oraz o zwiększenie aktywności społeczności lokalnych w tym zakresie, Województwo Podlaskie udzieliło Gminie Narewka dotacji dla ww. potrzeb, a 21 września 2020 r. miało miejsce oficjalne przekazanie przez Wójta Gminy – Jarosława Gołubowskiego - sprzętu ratowniczo-gaśniczego, zakupionego ze wspomnianych środków zewnętrznych oraz ze środków budżetowych Gminy Narewka.

W rozrachunku zakupione zostały:

1. Ubrania ochronne – 9 kpl
2. Buty ochronne – 6 par
3. Kominiarki – 16 szt
4. Latarki sygnalizacyjne do kierowania ruchem – 6 kpl
5. Parawany – 2 szt
6. Rękawice ochronne – 6 par
7. Kamizelki asekuracyjne RATOWNIK3 – 4 szt
8. Kaski ochronne do ratownictwa wodnego – 4 szt
9. Suchy skafander do pracy w wodzie – 1 szt
10. Lina asekuracyjna na bębnie wraz z szelkami - 1 kpl
11. Kliny stabilizujące auto – 1 kpl.
12. Akumulatorowy maszt do oświetlania terenu akcji – 1 szt
13. Zastawy nasobne do radiotelefonów przenośnych – 3 szt.
14. Rękawice ochronne do ratownictwa technicznego – 3 pary
15. Turbowentylator oddymiający – 1 szt
16. Pirometr – 1 szt.

Oficjalne przekazanie sprzętu ratowniczo-gaśniczego jednostkom OSP z Gminy Narewka

Zakup ww. akcesoriów zapewni podwyższenie stopnia gotowości i mobilności jednostek w warunkach zagrożenia przeciwpożarowego, przeciwpowodziowego czy też zagrożenia dla środowiska przyrodniczego (Białowieskiego Parku Narodowego,

Puszczy Białowieskiej, rzek Narew i Narewka, Zbiornika Wodnego „Siemianówka”).

Redakcja

W Babiej Górze „też żyją ludzie...”

W niedzielę 13 września w malowniczej miejscowości o charakterystycznej i bądź co bądź nietuzinkowej nazwie - BABIA GÓRA - odbył się białoruski festyn pn. „I TUT ŻYWUĆ LUDZI!”. Położona nieopodal naszej wschodniej granicy mała wieś wpisała się idealnie w założenia programowe wspomnianego cyklu wydarzeń plenerowych, który zakłada organizację tego rodzaju festynów właśnie w kameralnych i klimatycznych, a często zapomnianych zakątkach południowo-wschodniej Białostoczczyzny...

Przebywając w Babiej Górze doznać można wrażenia, że czas płynie tu zdecydowanie wolniej, a krajobraz okolicy, jaki tworzy przyroda oraz harmonijny układ zabudowy wiejskiej - z przykładami zachowanej drewnianej architektury, pozwalają poczuć się tu wyjątkowo sielsko i... dobrze. Co do powstania samej nazwy miejscowości, istnieje legenda, która głosi, iż dawno temu, pośród nadnarwiańskich bagien i puszczańskich ostępów - na tej właśnie górze - mieszkała samotnie kobieta, a ludność wspomnianej osady najprawdopodobniej wymarła lub wyginęła. W związku z tym okoliczni mieszkańcy i wędrowcy określali to miejsce mianem „Babihara” (kobieta - „baba”, góra - „hara”).

📷 Tańce z zespołem AXEL z Białegostoku

Siabry z Suchowolców, Axel z Białegostoku czy Rodny Kut z Narwi.

Oprócz żywiołowych tańców i wesołych „pociągów”, które zachęcały do włączenia się do wspólnej zabawy i „zgarbiały z ławeczek” kolejnych fanów „swojskiej nutki”, można było zasmakować specjałów przygotowanych przez KGW Jezioranki z Siemianówki oraz odwiedzić muzealny kramik z białoruską literaturą, rękodziełem i oryginalnymi gadżetami z białoruskimi motywami ludowymi.

📷 Współorganizatorzy festynu (od prawej: Wójt Gminy Narewka - Jarosław Gołubowski, Dyrektor Muzeum i Ośrodka Kultury Białoruskiej w Hajnówce - Tomasz Tichoniuk, Dyrektor GOK-u w Narewce - Marcin Siekierko)

Istnieje również inny przekaz: dawno, dawno temu pozyskaniem „owoców lasu” zajmowały się kobiety. W okresie ich zbioru chodziły one przez obecną Babią Górę w okolicy Rękawa, Podkopowskiego oraz na tereny obecnej Białorusi. W związku z tym, że wyprawa była całodzienna, a droga trudna i daleka, prowadząca przez piękne wzgórza - kobiety robiły tu przerwę, posiadały się zebrany jadłem i odpoczywały. W miejscowej gwarze kobietę określano mianem „baba” i w związku z tym przyjęto nazwę „Babihara”.

Legendy o Babiej Górze kryją w sobie wiele tajemnic, dlatego zdecydowanie warto tu przyjechać i poczuć klimat oraz ducha tego miejsca. W niedzielę 13 września nadarzyła się ku temu idealna okazja. Oprócz podziwiania widoków okolicy można było miło spędzić popołudnie w rytmach regionalnej muzyki, którą serwowały kolejno występujące zespoły. W ich gronie nie zabrakło lokalnych śpiewaków z grup wokalnych Narewczanki oraz Cegiełki, a także zespołów estradowych prezentujących miejscowy folklor w nowoczesnych aranżacjach, tj. formacji

📷 Zespół RODNY KUT z Narwi

W międzyczasie trwała również zbiórka pieniędzy do puszek na rzecz cierpiących na śmiertelną chorobę (SMA-rdzeniowy zanik mięśni) chłopców - Kubusia z Hajnówki oraz Mikołaja z Białegostoku.

Organizatorem festynu było Stowarzyszenie Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce, a partnerami Urząd Gminy w Narewce oraz Gminny Ośrodek Kultury w Narewce. Festyn dofinansowało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Starostwo Powiatowe w Hajnówce. Pięknie dziękujemy za udzielone wsparcie!

Goście wędrują w stronę: Radnej Gminy Narewka - pani Miry Łuksza, Sołtysa wsi Babia Góra - pana Piotra Zabrockiego oraz do wszystkich mieszkańców wspomnianej miejscowości, którzy zaangażowali się w przedsięwzięcie.

Redakcja

📷 Zgromadzona publiczność

Źródło: <https://www.siemianowka.pl/babia-gora.html>

Pożegnanie lata, czyli wrześniowy piknik w Siemianówce

Dopisała pogoda i sprzyjało miejsce... Tak w skrócie można podsumować wrześniowy piknik z cyklu „Przy Ławeczce”, który odbył się nieopodal charakterystycznej wiaty przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Siemianówce. To tu zebrali się amatorzy tańca, śpiewu i dobrej zabawy, którą zręcznie przeprowadziły dla zgromadzonej publiczności: NAREWCZANKI oraz CEGIEŁKI, czyli połączone siły wokalne gminnych grup śpiewaczych oraz folkowy zespół estradowy KALINKA - muzyczny gość z Białegostoku.

Było zdecydowanie gwarno i skocznie, a pozytywny klimat piątkowego podwieczorku umilało również stoisko degustacyjne Koła Gospodyń Wiejskich Jezioranki z Siemianówki, które serwowało ogrom smakołyków, m.in. wybitną babkę ziemniaczaną, słoninę, lokalne wyroby oraz przepyszne ciasta. Nikt zatem nie mógł narzekać ani na brak sprzyjającej atmosfery, ani na... głód.

Towarzyszące swoim rodzicom dzieci znalazły dla siebie rozrywkę na pobliskim placu zabaw oraz korzystając z boisk sportowych, a ci, którzy mieli ochotę na odrobinę wyciszenia po ciężkim tygodniu pracy, mogli udać się w międzyczasie na relaksujący spacer po nabrzeżnym wale wzdłuż Zalewu Siemianówka i podziwiać zachód słońca w tej urokliwej okolicy...

Wartością dodaną wydarzenia był również pełen humoru i dowcipu występ solowy pana **Ryszarda Kazberuk** – członka zespołu Narewczanki oraz zaprezentowany na forum wiersz autorstwa pana **Włodzimierza Skiepk**o, pochodzącego notabene z terenów naszej gminy.

Wesoła muzyka, docierająca z głośników do słuchaczy, w mig wprawiała ich nogi oraz ręce w ruch i tym oto sposobem „ławeczki” – symbol cyklu organizowanych przez GOK w Narewce mikrokoncertów, stawały się poniekąd zbędne! Zgromadzona widownia rezygnowała z „posiadówki” na rzecz udziału w spontanicznych „wężykach”. Te zaś przeistaczały się w prawdziwe „pociągi do gwiazd”, bowiem uczestników imprezy ostatecznie zastąpiła ciemna noc, a rozjaśniał ją jedynie blask świecącego księżycza...

Narewczanki i Cegiełki we wspólnym koncercie

Występ zespołu KALINKA z Białegostoku

Wspólna zabawa

ORGANIZATORZY pikniku: WÓJT GMINY NAREWKA oraz GMINNY OŚRODEK KULTURY W NAREWCE składają serdecznie podziękowania za przychylność i pomoc w przygotowaniu wydarzenia:

Radnej Gminy Narewka – pani Barbarze Biryckiej
Sołtysowi Siemianówki – panu Mikołajowi Kardasz
Kołu Gospodyń Wiejskich „Jezioranki” z Siemianówki.

Redakcja

Stoisko degustacyjne KGW Jezioranki z Siemianówki

Publiczność

Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików w Żeglarskim

W dniach 26-27.09.2020 r. na Zalewie Siemianówka, w Starym Dworze nasz klub był organizatorem regat żeglarskich Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików (zawodnicy do lat 13) województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. W zawodach wzięło udział 60 uczestników z 7 klubów. Na regaty przyjechali zawodnicy z Olsztyna (2 kluby), Ełku, Mrągowa, Iławy i Giżycka. Województwo podlaskie reprezentowali zawodnicy naszego klubu, czyli Uczniowskiego Klubu Żeglarskiego SIÓDEMKA.

Pierwszego dnia regat wiatr wiał z prędkością 22 węzłów, a w porywach jeszcze więcej. Wielka fala również nie ułatwiała pływania młodym żeglarzom. Podczas pierwszego biegu było wiele wywrotek. Ponad połowa zawodników nie ukończyła pierwszego wyścigu. Podczas drugiego biegu wiatr zmierzony na łodzi sędziowskiej osiągał prędkość 30 węzłów (7 wg skali Beauforta !!!). Z uwagi na bezpieczeństwo zawodników i osób asekurujących na wodzie, sędziowie postanowili przerwać zawody. Do godziny 17 wiatr nie dał za wygraną i wiał tak samo silnie.

Prognozy na drugi dzień regat zapowiadały się niesprzyjająco – równie silny wiatr i dodatkowo deszcz. Na śniadanie ekipy schodziły w strugach deszczu. Jednakże po zejściu na wodę, prognoza na nasze szczęście się nie sprawdziła. Deszcz przestał padać, nieśmiało wyglądało słońce, a wiatr wiał z prędkością ok. 16 węzłów. Z każdą upływającą godziną zawodów stawał się jednak coraz silniejszy, w związku z czym robiła się również wyższa fala. Podczas ostatniego, 5 wyścigu, wiatr ponownie w porywach osiągał prędkość ok. 30 węzłów.

Wszystkim zawodnikom należą się ogromne brawa. Warunki do pływania nie były łatwe. Ostatecznie dwa złota pojechały do Iławy. Na koniec kilka zdań podsumowania. **Po raz pierwszy regaty organizowaliśmy we współpracy z Gminą Narewka.** Bardzo dziękujemy:

- Wójtowi Gminy Panu Jarosławowi Gołubowskiemu i Zastępcy Wójta Łukaszowi Zasim – za przychylność, udostępnienie terenu i wszelką pomoc podczas organizacji regat,

 Zawodnicy regat na wodach Zalewu Siemianówka

- OSP KSRG Siemianówka – za bardzo profesjonalne zabezpieczenie regat na wodzie i lądzie,
- Białostockiemu Wodnemu Ochotniczemu Pogotowiu Ratunkowemu Stanica WOPR Stary Dwór – za bardzo profesjonalne zabezpieczenie regat na wodzie,
- Państwu Łatkowskiemu Noclegi Carino – za noclegi i żywienie ekip,
- Pani z obsługi plaży – za życzliwość, cierpliwość, wyrozumiałość, pomoc i pyszną herbatę,
- Wszystkim zawodnikom – za odwagę, determinację i walkę fair play,
- Sędziom i trenerom – za obsługę regat,
- Rodzicom dzieci z naszego klubu, którzy zaangażowali się w organizację regat.

Uczniowski Klub Żeglarski SIÓDEMKA

Koła Gospodyń Wiejskich w Gminie Narewka

Od A do Z o NAREWCE
Historia i dzień dzisiejszy

K. - KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH W GMINIE NAREWKA - WSPOMNIENIA

RYŚ HISTORYCZNY

Bardzo popularne ostatnio Koła Gospodyń Wiejskich mają długą i ciekawą historię sięgającą drugiej połowy XIX wieku. Pierwsze organizacje tego typu powstały najpierw na ziemiach polskich, znajdujących się pod zaborem pruskim na Pomorzu i w Wielkopolsce (1866 r.), a później w zaborze rosyjskim. Ich inicjatorami byli postępowi właściciele ziemscy, inteligencja, duchowieństwo katolickie i działacze oświatowi. W tym okresie były to jednak organizacje nieliczne, a na szerszą skalę zaczęły powstawać i rozwijać się dopiero na początku XX w.

I chociaż nazywane były ongiś różnie, np. Towarzystwo Gospodyń, Koło Włościanek, to jednak założenia statutowe tych podmiotów miały wspólny cel. Była to mianowicie troska o ulżenie ciężkiej doli kobiet wiejskich i szerzenie oświaty.

Rozwijającą się dość pręźnie działalność Kół (Gospodyń Wiejskich i Kółek Rolniczych, które powstały nieco wcześniej niż pierwsze

koła gospodyń), przerwał na jakiś czas wybuch I wojny światowej. Jednak po odzyskaniu niepodległości, mimo trudnej sytuacji gospodarczej kraju wyniszczonego długoletnimi zaborami i wojną, działalność ta odrodziła się w 1919 r. ze zdwojoną siłą i entuzjazmem.

W okresie międzywojennym Koła Gospodyń Wiejskich prowadziły na szeroką skalę prace oświatowe z zakresu hodowli, pszczelarstwa, ogrodnictwa, sadownictwa, higieny osobistej. Organizowały kursy gospodarstwa domowego i robót ręcznych, imprezy kulturalne, przedstawienia amatorskie, dożynki, konkursy z nagrodami. Dochód z imprez przeznaczaly na zakup książek, narzędzi ogrodniczych, nowych urządzeń pomocnych w pracy itp. Niektóre koła prowadziły również zespołowe uprawy lnu i chowu drobiu. Popularne były także wycieczki poznawczo-kształcące do zamożnych, wzorowo prowadzonych majątków ziemskich.

Pod koniec okresu międzywojennego w całej Polsce działały już 4 tysiące kół zrzeszających 100 tysięcy członkiń. Natomiast okres II wojny światowej i pierwsze lata powojenne przyniosły zastój w działaniach.

W latach 1944-50 przystąpiono do forsownej odbudowy rolnictwa, a w następnych latach do szybkiego uprzemysłowienia kraju. O przywróceniu działalności kółek rolniczych władze ludowe nie myślały z różnych powodów. Twórcy nowej polityki rolnej nastawili się m.in. na szybką kolektywizację rolnictwa. Okres reaktywowania działalności i tworzenia Kółek Rolniczych nastąpił dopiero w latach 1956 – 1958. Podstawy ekonomiczne do rozwoju działalności spółdzielczej stworzył powołany w 1959 r. Fundusz Rozwoju Rolnictwa. Stał się on głównym źródłem finansowania inwestycji społecznych na wsi, a warunkiem uruchomienia tych inwestycji było istnienie kółka rolniczego w danej wsi. Równoległe z reaktywowanymi Kółkami Rolniczymi, w strukturach Związku Kółek Rolniczych zaczęły powstawać Koła Gospodyń Wiejskich.

Na początku lat 50-tych ub. wieku, na terenie województwa białostockiego Kół Gospodyń Wiejskich było jeszcze niewiele, a te, które istniały, działały najpierw w strukturach związku Samopomocy Chłopskiej bądź Ligi Kobiet. Widoczne zmiany w tym zakresie nastąpiły dopiero wtedy, gdy KGW przeszły pod skrzydła opiekuńcze Kółek Rolniczych. Od tego czasu z roku na rok liczba KGW i zrzeszonych w nich członkiń zaczęła szybko rosnąć. W 1959 r. na terenie województwa białostockiego istniało 450 Kół zrzeszających 7 189 członkiń. Organem nadrzędnym Kółek rolniczych i KGW był Zarząd Wojewódzki Związku Kółek i Organizacji Rolniczych w Białymstoku. W 1962 r. wybrano również Wojewódzką Radę KGW.

Na tutejszym terenie Koła Gospodyń pojawiły się dopiero w latach 60-tych XX w. i od tego czasu zaczęły wyrastać tak szybko, jak przysłowiowe grzyby po deszczu. Wcześniej w ogóle nie były znane, a największy rozkwit działalności osiągnęły w latach 70-ych. Do Kół garnęły się kobiety młode, w wieku średnim i starsze. Uczestnictwo w zajęciach dawało im okazję do spotkań sąsiedzkich i koleżeńskich, do wyjścia z domu i oderwania się chociażby na krótko od nawału domowych spraw. Było również wspaniałą okazją do poznawania tajników kulinarnych i wszelakich nowości przydatnych w życiu każdej gospodyni. Toteż Koła Gospodyń uznawano powszechnie jako wielkie dobrodziejstwo dla mieszkanki wsi.

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH NA TERENIE GMINY NAREWKA W LATACH 1963 – 1990

Istniały w każdym sołectwie, w każdej większej wsi: **Eliaszuki, Guszczewina, Lewkowo Nowe, Lewkowo Stare, Łuka, Miłkaszewo, Masiewo Stare, Narewka, Olchówka, Podlewkowie, Planta, Siemianówka, Skupowo, Zabłotczyzna, Tarnopol.**

 Legitymacja członkowska wydana w 1964 r. przez Powiatowy Związek Kółek Rolniczych w Hajnówce w przez Gromadzką Radę Narodową w Narewce na nazwisko Kozioł Maria Planta.

 Członkinie KGW z Planty wraz z instruktorką przed rozpoczęciem imprezy podsumowującej kurs kulinarny. Wśród pań m.in. Nadzieja Kot, Maria Kozioł, Irena Chraoból. Wszystkie kobiety odświętnie ubrane.

Prasa regionalna z tamtego okresu poświęcała dużo uwagi działalności KGW. Prezentowała ich sukcesy i aktywistów, o czym można przekonać się, analizując zapisy w kronikach i treść wycinków prasowych. Wśród najaktywniejszych kół wymieniano najczęściej KGW w Miłkaszewie, Skupowie, Narewce, Eliaszkach, podkreślając także ciekawe pomysły na działania w innych kołach. Faktem jest przecież, że każde Koło Gospodyń Wiejskich miało takie czy inne sukcesy, że wszystkie wносиły w życie wsi dobrą energię, mobilizowały do działalności, integrowały społeczność i uatrakcyjniały życie codzienne kobiet.

Minęło już ponad pół wieku od wydarzeń, które zapoczątkowały historię KGW na terenie Gminy Narewka. Wiele wspomnień z tamtych lat zatarło się w pamięci mieszkańców starszego pokolenia, wiele dawnych aktywnych członkiń KGW nie ma już wśród nas. Jednak dzięki dobrej woli dawnych aktywistek – dzięki Bogu jeszcze żyjących – oraz zapisom kronikarskim, historię KGW w Gminie Narewka udało mi się w pewnym stopniu odtworzyć i przywrócić w ten sposób pamięć dawno minionym dniom, osobom i wydarzeniom, które znamionował wówczas entuzjastyczny zryw kobiet do udziału w życiu środowiska.

Zapraszam Państwa serdecznie do lektury wspomnień o historii KGW w tutejszej gminie i do spotkania ze starą fotografią z tamtego okresu.

WSPOMNIENIA

**CHOCIAŻ CZASY BYŁY TRUDNE, KOBIETY Z KGW W PLANCIE
OPŁACAŁY SKŁADKI, A PODCZAS SPOTKAŃ TOWARZYSKICH
BAWIŁY SIĘ TAM CAŁE RODZINY**

Na przestrzeni długoletniej działalności, poczynawszy od 1963 r., zajęciami KGW w PLANCIE kierowały kolejno trzy osoby: najpierw p. **Zoja Klimiuk**, po niej **Maria Kozioł** i **Irena Kalinowska**.

 Mężowie oraz gość honorowy spotkania Aleksander Trusiewicz, przewodniczący GRN. Na specjalne życzenie panów fotograf uwiecznił tu również instruktorkę. Jej imienia i nazwiska nie dało się jednak ustalić.

KOBIETY Z OCHRYM I PODLEWKOWA CHCIAŁY JAK NAJWIĘCEJ SIĘ NAUCZYĆ

 Zdjęcia przedstawiają fragment degustacji przygotowanych specjalistów oraz zabawę taneczną. Impreza odbywała się w świetlicy stacji PKP w Placiu. Zdjęcia wykonał Adolf Sołowiej z Ludwinowa.

 Fragment spotkania z okazji Dnia Kobiet z udziałem członkiń KGW Ochrymy-Podlewkowie oraz ich koleżanek z Lewkowa. Wśród pań m.in. Zofia Nieścieruk, Irena Matwiejuk, Maria Ciefuszecka, Wiera Osiak (druga od prawej) i Lidia Suchodoła

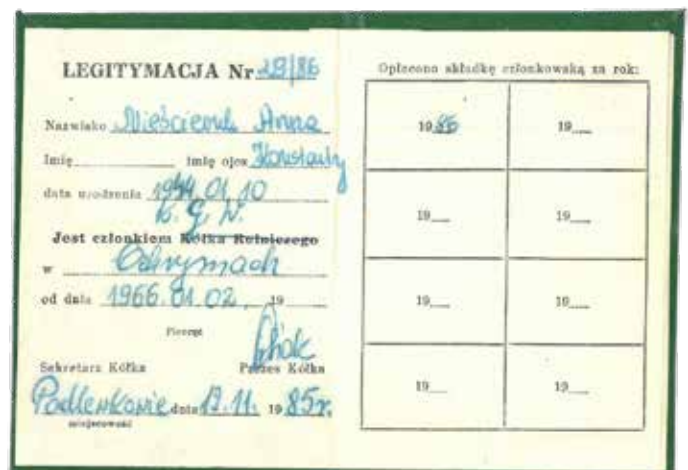
Spotkania Koła zależnie od okoliczności i potrzeby odbywały się w świetlicy stacji kolejowej PKP lub w mieszkaniu p. Marii Koziół. Wśród typowych zajęć programowych dużym zainteresowaniem kobiet cieszyły się kursy kulinarne obejmujące gotowanie, pieczenie, przygotowywanie dań i wyrobów mięsnych, sałatek, ciast itp. Koło posiadało podstawowy sprzęt do prowadzenia zajęć: naczynia, wyciskarkę do soków, szatkownicę, który za symboliczną odpłatnością wypożyczano innym, aby mieć dodatkowe środki na działalność.

Gdy jednego razu zajęcia odbywały się w świetlicy PKP, pojawił się problem, gdyż nie było tam warunków do upieczenia ciasta. Wówczas jedna z członkiń – Lidia Zdanowska – zaskoczyła obecnych wiadomością, że otrzymała w prezencie od swego brata takie urządzenie, w którym można upiec i mięso, i ciasto. Uczestniczki były bardzo ciekawe, jak to działa i wygląda. Pani Lidia prosiła przynosiła i zaczęto się pieczenie. Ciasto bardzo wszystkim smakowało i od tego czasu posiadanie prociża stało się marzeniem wielu kobiet. W zajęciach koła były również kursy wiedzy rolniczej, które prowadził agronom Mikołaj Marczyk oraz zajęcia oświatowe z zakresu zdrowia, higieny, estetyki itp.

– Wycieczek Koło nie organizowało – informuje moja rozmówczyni p. Maria Koziół. – Były to czasy dosyć trudne, gdyż rolnicy nie posiadali jeszcze emerytur. Mieli swoje mięso, mleko, warzywa, ale pieniędzy brakowało, więc nie myśleliśmy o wycieczkach. Żeby podreperować domowy budżet tutejsi mężczyźni byli dwuzawodowcami. Pracowali na kolei, w GS-ie, na przeładunku i w rolnictwie, a kobiety zajmowały się domem. Ale składki członkowskie kobiety płaciły i miały legitymacje.

Do KGW w Plancie należało bardzo dużo kobiet, a podczas spotkań podsumowujących bawiły się całe rodziny. Zajęcia i szkolenia prowadzili zawsze fachowcy. Natomiast zdjęcia pamiątkowe wykonywał wówczas jedyny fotograf w tej okolicy – p. Adolf Sołowiej z Ludwikowa.

Do koła należały kobiety z obu wsi w różnym wieku, ponad 20 osób. Zajęcia z udziałem większej liczby uczestniczek odbywały się w starej szkole w Lewkowie. Natomiast w mniejszą ilością w poszczególnych domach. Uczestniczki Koła spotykały się także z okazji Dnia Kobiet. Szykowały pyszne dania, smakowały je i śpiewały. – Śpiew towarzyszył nam również podczas różnorodnych zajęć. Stosowałyśmy się także do porad instruktorów w zakresie wprowadzania nowości wzbogacających jadłospis, prowadząc uprawy roślin, które zaczynały być modne. Spotkania członkiń naszego Koła były wspaniałe! Dawaty nam wiele radości ze wspólnych zajęć, ze spotkań towarzyskich oraz dużo pożytecznej wiedzy – podsumowuje rozmówczyni.

 Legitymacja członkowska nauczycielki p. Anny Nieścieruk, potwierdzająca jej przynależność do KGW od 1966 r.

Koło Gospodyń Wiejskich w Zabłotczyźnie założono w 1967 r. Do koła należały najpierw kobiety tylko z Zabłotczyzny, a później ze Świnoroi i Minkówki. Działalność organizacji ukierunkowywana była głównie na zajęcia kulinarne: gotowanie, pieczenie, kurs wyrobów mięsnych itp. Kobiety uczestniczyły także w cyklu wykładów z udziałem specjalistów (lekarza, agronoma), prowadziły zespołowy wychów kurcząt. Na potrzeby organizowanych zajęć tematycznych i spotkań towarzyskich posiadały zestaw naczyń stołowych na 80 osób oraz szatkownicę i maszynkę do mielenia. Żeby sfinansować te zakupy, kilkakrotnie pracowały zarobkowo w lesie. Wśród kuchennych akcesoriów nie było jednak prożar. – *Bo na takie urządzenia nie przyszła jeszcze moda* – stwierdza dawna przewodnicząca koła – p. **Nina Wołkowycka** – na wstępie rozmowy. W 1972 r. KGW z Zabłotczyzny zdobyło III miejsce w powiecie w konkursie „Bukiet z ogrodu”. Z okazji 10-lecia założenia i działalności organizacji (1977 r.), członkinie spotkały się na uroczystości jubileuszowej w Ośrodku Kultury w Narewce. Spotkanie zaszczyliły swoją obecnością władze gminy i SKR. Naczelnik Gminy – **Józef Nowicki** – złożył jubilatkom serdeczne życzenia i gratulacje. Od SKR otrzymały nagrodę zespołową, a ponadto każda pani książkę i dyplom uznania. Było o czym rozmawiać podczas tego spotkania, gdyż w czasie 10-letniej działalności wydarzyło się tam dużo ciekawego. Kontakty kółkowe cementowały również życie sąsiedzkie i całego środowiska. Cykl określonych zajęć kulinarnych kończył się przecież zawsze podsumowaniem w formie wieczorku połączony z degustacją wyrobów i zabawą. A gdy przewodnicząca urodziła córkę, wszystkie koleżanki i znajome z koła podążyły do niej solidarnie w odwiedziny. Największymi aktywistkami w KGW były panie: **Olga Biegłuk** z Minkówki, **Nina Wołkowycka** i nauczycielka **Nadzieja Adamiuk**.

– *Przez cały okres działalności koło borykało się z trudnościami lokalowymi, gdyż we wsi nie było jeszcze świetlicy. Gospodynie spotykały się więc w poszczególnych domach* – opowiada pani Nina. – *Raz tu, raz tam. I nie zawsze było to dla danego domu wygodne. Ciasta np. wypiekałyśmy tradycyjnie u Soni Wołkowyckiej, a mięso u Kisielewskich, gdyż Julia – żona p. Piotra – była członkinią naszego koła. Natomiast spotkania z okazji Dnia Kobiet odbywały się w większych domach we wsi.*

 Na zdjęciu przesympatyczni uczestnicy dziecińca wiejskiego w Mikłaszewie, zorganizowanego przez członkinie KGW Eugenię Bogusz i Ninę Leoniewską. Podpis na odwrocie zdjęcia informuje również, że było to latem 1968 r., i że jest to „zdjęcie wszechczasów”. Osoby uwiecznione na zdjęciu mają obecnie ok. 57-60 lat. Kto z Państwa rozpozna tu siebie?

W 1984 roku, 21 grudnia, podczas podsumowania podwójnej imprezy wojewódzkiej w Białymstoku: I Wojewódzkiego Przeglądu Kapel i Orkiestr Weselnych oraz Wojewódzkiego Przeglądu „Ciasto obrzędowe” KGW ze wsi Zabłotczyzna zdobyło wyróżnienie za ciasto weselne „KOROWAJ”.

Koło działało ponad 20 lat. Przez długi czas jego przewodniczącą była p. **Nina Wołkowycka**, a później zastąpiła ją p. **Nina Borowska**. Sołtysiem wsi był w tym czasie sympatyczny i miły p. **Antoni Karetko**. Opiekę merytoryczną nad KGW sprawowała agronom p. **Halina Ochryciuk** (po mężu Andruszkiewicz). To ona jako przedstawicielka Wojewódzkiego Ośrodka Postępu Rolniczego w Białymstoku, doradzała kobietom stosowanie nowoczesnych rozwiązań w uprawach ogrodniczych, w tym zastosowanie folii w celu przyspieszenia zbiorów.

– *Jednak z tej porady skorzystałam tylko ja i byłam z tego zadowolona* – stwierdza rozmówczyni.

Do pewnych nowości kobiety miały bowiem duży dystans i nieufność. Zeszyt z przepisami kulinarnymi z 1974 r. przewodnicząca przechowuje do dziś. Od czasu do czasu zagląda do dawnych notatek i wtedy ma wrażenie, że to wszystko działo się całkiem niedawno, jakby wczoraj, przedwczoraj...

KOBIETY Z MIKŁASZEWA GOTOWAŁY, SZYŁY I ŚPIEWAŁY

KGW w Mikłaszewie – podobnie jak w Plancie – zostało założone na początku lat 60-ych minionego wieku. Dzięki dużemu zainteresowaniu i zapałowi członkiń funkcjonowało przez 25 lat. O działalności koła mówi m.in. kronika, którą przechowuje troskliwie p. **Tasia Drewnowska**, córka jednej z dawnych działaczek koła, p. **Nadzi Kalinowskiej**. Inna członkini koła, p. **Eugenia Bogusz**, chroni jak cenną pamiątkę poźółtkę ze starości kartki z przepisami kulinarnymi z 1963 r. Zresztą nie tylko one. Ogromny sentyment do drobiazgów tego rodzaju mają także działaczki z innych kół, gdyż przypominają im one młode lata i radość, jaka towarzyszyła kobietom podczas spotkań w kołach gospodyń.

 Grupa mieszkańców Mikłaszewa z wieńcem dożynkowym podczas Dożynek Gminnych w Narewce w 1976 r. Wśród nich miejscowi aktywiści – z KGW i SKR. Od strony prawej: **Nadzieja Kalinowska**, **Zofia Trusiewicz**, **Eugenia Bogusz** i **Jan Drewnowski**. Od lewej: **Eugenia Bogusz** (Gospodyni Klubu od 1977 r.) oraz **Michał Pańkowski** – pracownik SKR. Pan Jan Drewnowski był wzorowym rolnikiem i w pewnym okresie kierownikiem Kółka Rolniczego. W dowód uznania był wytypowany w latach 70-ych przez SKR do udziału w Dożynkach Centralnych w Warszawie. Pojechał i przywiózł stamtąd ciekawe wrażenia.

Przez długi okres działalności zajęcia KGW w Mikłaszewie odbywały się przeważnie w mieszkaniach prywatnych, a tylko niektóre z udziałem większej liczby uczestników, np. spotkania towarzyskie, zebrania – w miejscowej szkole. Mimo to kobiety radziły sobie bardzo dobrze z realizacją różnorodnych działań i podejmowanych inicjatyw. W ramach kursów gotowania i pieczenia wypiekały wyborne ciasta, gotowały, uczyły się racjonalnego żywienia rodziny. Nie bez znaczenia były także wszelkie nowinki kulinarne, np. wekowanie, pasteryzacja mięs, warzyw i owoców, aby produkty zachowały jak najdłużej świeżość, ponieważ lodówki i zamrażarki nie były jeszcze popularne. Przygotowanie potraw na różne okazje nie stanowi obecnie problemu nawet dla początkującej gospodyni, gdyż informują o tym bardzo szeroko liczne programy telewizyjne z gotowaniem na ekranie i czasopisma kobiece.

Natomiast w pierwszej połowie XX w., a nawet jeszcze później, poradnikiem dla kobiet wiejskich były w tym zakresie przeważnie wskazówki matek i teściowych. W związku z tym działalność Kół Gospodyń Wiejskich dobrze służyła mieszkankom wsi: uczyły, mobilizowały i relaksowały.

Sprawdzianem nabytej wiedzy i umiejętności podczas kursów kulinarnych były zawsze końcowe zajęcia praktyczne. We wszystkich kołach podsumowanie przebiegało podobnie. Gospodynie kupowały ze swoich składek wieprza lub cielaka i pod okiem instruktorki przygotowywały rozmaite dania i wyroby mięsne: wędzonki, kiełbasy, pasztety, rolady itp. Podczas degustacji stoły uginały się od jedzenia, bo nie brakowało tam również rozmaitych sałatek, które zaczynały dopiero być modne, ani ciast. Spotkania towarzyskie tego rodzaju, podsumowujące określone działania, były dużym wydarzeniem. Integrowały życie rodzinne i sąsiedzkie mieszkańców. Towarzyszyła im zawsze muzyka, piosenka i zabawa.

 Zdjęcie zbiorowe chóru z Mikłaszewa, wykonane podczas Centralnego Przeglądu Piosenki Białoruskiej w Białymstoku. Od strony prawej: Taisa Drewnowska, Nadzieja Kalinowska, Zofia Drozd, Zina Trusiewicz, Żenia Bogusz (czarnowłosa), Eugenia Bogusz (założycielka zespołu), Anastazja Pańkowska (kierowała szyciem strojów dla zespołu) oraz Maria Sołoguba.

 Ten sam zespół w nieco innym składzie osobowym i w innej wersji strojów. Grupa zadebiutowała przed szeroką publicznością latem 1978 r. podczas festynu ludowego w Mikłaszewie.

Sytuacja lokalowa KGW w Mikłaszewie zmieniła się na lepsze dopiero w 1977 r., gdy 4-klasowa SP w związku z reformą edukacji została przeniesiona do Narewki. Dzięki staraniom aktywu kobiecego w budynku poszkolnym został utworzony w 1977 r. Klub Książki i Prasy „Ruch”. Gospodynią Klubu została p. **Eugenia Bogusz**, członkini KGW. (UWAGA! W KGW działały dwie panie o tym samym imieniu i nazwisku!). W Klubie znalazła miejsce młodzież i Koło Gospodyń Wiejskich. Były to bowiem czasy, gdy powstające tu i tam Kluby spełniały rolę świetlic wiejskich. Jeszcze kilka lat wcześniej Kobiety z KGW w Mikłaszewie założyły zespół śpiewaczy. Jego próby odbywały się najpierw w poszczególnych domach, tak jak i inne zajęcia, a dopiero potem przeniosły się do Klubu. Wśród bogatego programu zajęć koła znalazło się

także krawiectwo. Kroju i szycia uczyły się kobiety od p. **Anastazji Pańkowskiej**. Pod jej kierunkiem uszyły dla zespołu kilka zestawów strojów na występy: bluzki, sukienki, spódnice, a następnie ozdobiły je haftem. Materiał na stroje został zakupiony częściowo ze środków własnych poszczególnych członkiń oraz z zabawy dochodowej zorganizowanej latem 1978 r. w Kinie „LAS” w Narewce.

Zespół śpiewaczy zadebiutował z powodzeniem podczas festynu ludowego w Mikłaszewie w 1978 r. Później uświetniał również festyny w innych wioskach tutejszej gminy, uczestniczył w Giełdzie Programowej w Hajnówce i w imprezach gminnych. Począwszy od 1978 r. uczestniczył także rokrocznie w Konkursach Piosenki Białoruskiej, pnąc się coraz wyżej w osiąganiu sukcesów. Np. w 1979 r. było to II miejsce w Przeglądzie Rejonowym w Hajnówce i III miejsce w Eliminacjach Centralnych Przeglądu Piosenki Białoruskiej. Natomiast w 1981 r. podczas Przeglądu Centralnego w Białymstoku zespół zdobył I miejsce. Był to olbrzymi sukces w działalności i wielka radość, a w następstwie rozgłos i duże zainteresowanie prasy.

Kobiety z KGW włączały się również aktywnie do czynów społecznych przy sadzeniu lasu w Nadleśnictwach, przy sprzącie siana w SKR, przy porządkowaniu swojej wsi. Z ich inicjatywy przy budynku Klubu urządzono „zieloną świetlicę” i kilkakrotnie dzieciniec wiejski w czasie żniw, gdzie wielką radość znalazła bardzo liczna gromadka miejscowych dzieci. Podejmowały także wiele wspólnych przedsięwzięć z Zarządzeniem Klubu, np. w ramach akcji „Rodzina w Klubie”. Ten cykl tematyczny dawał szerokie pole do działania.

Podczas organizowanych w siedzibie Klubu przyjęć weselnych, koło gospodyń prezentowało zawsze część obrzędową z marszałkiem, korowajem i pieśniami ludowymi. Organizowano tam również imieniny i urodziny członkiń koła, odprawianie poborowych do wojska.

Takie działania silnie integrowały środowiska i eksponowały rolę klubów i KGW.

Siedziba KGW w Klubie dawała również możliwość uczestnictwa w wielu atrakcyjnych zajęciach organizowanych we współpracy z innymi podmiotami.

Raz w tygodniu przyjeżdżało do Klubu z ciekawymi filmami Kino Objazdowe z Narewki. Były to filmy francuskie, włoskie, radzieckie, amerykańskie, które działały jak magnes. W Klubie było wtedy gwarno i tłoczno. Z udziałem prelegentów z TWP i instruktorów rolnictwa prezentowano również filmy oświatowe (dla KGW i mieszkańców wsi), połączone z odczytami na temat oświaty, kultury zachowania, higieny, produkcji rolnej i hodowlanej, przyjaźni i wielu innych istotnych zagadnień. Przez długi okres czasu, działaniami KGW kierowała p. **Nina Leoniewska**.

O sukcesach KGW i zespołu wokalnego w Mikłaszewie, który doskonalili swoje umiejętności we własnym zakresie bez udziału instruktora, informowała na bieżąco prasa regionalna, najczęściej „NIWA”. Dowodem uznania za owocne działania ze strony instytucji gminnych (GS, SKR) było wyposażenie Koła w pralkę „Frania”, która wzbogaciła tam asortyment wypożyczanego sprzętu domowego i cieszyła się wielkim powodzeniem. Pasma sukcesów przerwała jesienią 1983 r. tragiczna śmierć kierowniczkini Klubu p. **Eugonii Bogusz**, działaczki i aktywistki oddanej całym sercem sprawom kobiet i mieszkańcom wsi.

Od tego czasu KGW i zespół śpiewaczy funkcjonowały jeszcze kilka lat, głównie dzięki staraniom p. **Nadzi Kalinowskiej**, ale już nie tak dynamicznie jak przedtem. Później z dnia na dzień, nie wiadomo dokładnie kiedy, rozpadły się definitywnie, pozostawiając po sobie piękne wspomnienia.

 Na zdjęciu p. Eugenia Bogusz aktywna działaczka KGW i kierowniczka Klubu

DZIĘKI KGW W LEWKOWIE STARYM ROŚLINY MAŁO ZNANE STAWAŁY SIĘ ZNANE, A ZAGRODY BYŁY PEŁNE DROBIU

Na początku lat 60-ych powstało również KGW w Lewkowie Starym. Do końca lat 70-ych działało pod kierunkiem p. **Anny Sadowskiej**, natomiast w latach następnych prowadziła je najpierw p. **Eugenia Olifier**, a później jej córka p. **Irena Ignaciuk**.

– W programie pracy Koła było dużo zajęć kulinarnych – informuje p. Irena – Przerób świniaka, cielaka, wyrobisz drobiu, sałatki, pasty jajeczne, zupy zdrowotne, ciasta. Ubój dużych sztuk (świniaka, cielaka) prowadził zawsze rzeźnik z Narewki. Koło prowadziło także uprawę warzyw mało znanych, np. cykorii, jarmużu, hodowlę grzybów boczniaków. Z jedną z roślin uprawnych o nazwie „głębik krakowski”, mam nawet ciekawe wspomnienia – mówi – Zasiałyśmy głębika i czekamy kiedy pojawią się owoce, bo wiedziałyśmy już, że głębika kisi się tak samo jak ogórki. – A tu rozczarowanie. – Roślina przekwita, a owoców, które możnaby zerwać do kiszenia nie widać. Wtedy instruktorka z ODR wyjaśniła, że kisi się nie owoce tej rośliny, tylko łodygi. Zdążyłyśmy ukusić tylko kilka pędów, które wyrosły później i faktycznie smakowały jak ogórki. A w roku następnym wiedziałyśmy już, jak postępować z głębikiem. Nasze koło prowadziło również wypożyczalnię naczyń. Zgodnie z przepisami, szczegółowo rejestrowałam wszystkie wypożyczenia, zwroty i stłuczki. Mieszkańcy wypożyczali naczynia na przyjęcia weselne, chrzciny, stypy. Takie uroczystości organizowano kiedyś w mieszkaniach prywatnych i nikt nie wyobrażał sobie, że mogłoby być inaczej.

 Na zdjęciu p. Irena Ignaciuk, długoletnia przewodnicząca KGW w Lewkowie Starym. Pracę organizacji kierowała do końca lat 90-ych. Od 2000 r. zajmuje się tkactwem oraz agroturystyką, łącząc przyjemne z pożytecznym i ma w tym zakresie sukcesy.

Niektóre zajęcia Koła odbywały się w szkole, ale większość (od 1984 r.) na terenie posesji p. **Ireny Ignaciuk** i w jej domu, a także w innych domach. – *Kobiety bardzo chętnie uczestniczyły we wszystkich zajęciach. Przyjeżdżały rowerami lub szły pieszo, bo tamte czasy nie były tak wygodne jak teraz. Bywało więc nie raz, że późnym wieczorem w okresach jesienno-zimowych ojciec mój odwoził do domu furmanką lub saniami niektóre uczestniczki zajęć, bo samochody osobowe były wtedy jeszcze rzadkością.*

Mimo, że w latach 80-ych życie nie było łatwe, to jednak zastoju w pracy kół nie było, zwłaszcza tam, gdzie byli aktywni działacze społeczni. Pracę KGW w Lewkowie Starym wspierali z wielkim oddaniem fachowcy z Ośrodka Doradctwa Rolniczego w Hajnówce. Od strony finansowej koło miało wsparcie z Banku w Narewce i częściowo z GS-u.

– *Swego czasu otrzymało od jednego ze „sponsorów” magiel. Był to sprzęt ogromny, – wspomina p. Irena – zajmujący dużo miejsca, który miał przynieść nam dochód z tytułu usług dla mieszkańców. Ale był niekompletny, a pewne części niezbędne do uruchomienia mechanizmu, były w tamtym czasie nieosiągalne. Magiel stał więc bezużytecznie, chociaż zasponsorowany był w dobrej intencji.*

KGW wspólnie z Kółkiem Rolniczym zajmowało się również rozprowadzaniem piskląt drobiu. Zgodnie z obowiązującymi wymogami kurczaki rozprowadzano najpierw tylko wśród członkiń KGW. W późniejszych latach tych zasad już nie przestrzegano i pisklęta były ogólnie dostępne.

Koło miało także swój udział w typowaniu najaktywniejszych członkiń do „ORDERU SERCA MATKOM WSI”.

Pani **Irena Ignaciuk** prowadziła koło do końca lat 90-ych. Natomiast dystrybucją kurczaków zajmowała się znacznie dłużej – jeszcze nie tak dawno – mimo że od 2000 r. priorytetem dla niej stała się agroturystyka oraz tkactwo.

(Ciąg dalszy w następnym numerze)

Materiały źródłowe:

- Kroniki Gminnego Ośrodka Kultury w Narewce
- Rozmowy z liderkami dawnych organizacji KGW i z mieszkańcami
- Broszurka „Historia i dzień dzisiejszy Kół Gospodyń Wiejskich, opracowana w 1996 r. przez Marię Sadowską – Kierownik Zespołu Społeczno-Zawodowego i KGW w Białymstoku.

PS: Dziękuję serdecznie dawnym aktywistkom KGW i osobom postronnym za pomoc w zgromadzeniu informacji na powyższy temat i za materiał zdjęciowy.

Jadwiga Karpiuk

PODZIĘKOWANIE

Pogrążona w żałobie pani Luba Januszkiewicz – mieszkanka Gminy Narewka - wraz z rodziną chcą serdecznie podziękować na łamach niniejszej gazetki wszystkim tym, którzy znaleźli czas i zechcieli uczestniczyć w ostatnim pożegnaniu jej męża – śp. EUGENIUSZA JANUSZKIEWICZA, będącego zarazem synem, bratem, ojcem, dziadkiem i teściem. Jego „świeca życia” zgasła 13 lipca 2020 r. w wieku 71 lat.

Najszczerze wyrazy współczucia z powodu straty męża, który był zarazem wieloletnim nauczycielem w tutejszej szkole, składają Pani Lubie oraz jej bliskim Gmina Narewka oraz Szkoła Podstawowa w Narewce.

Wieczny odpoczynek
racz Mu dać Panie!
Wiecznaja Pamięć!

Kolory jesieni

Już możemy podziwiać początek wspaniałego spektaklu jesiennych barw. Liście niektórych gatunków drzew zaczęły się przebarwiać, inne pozostają jeszcze ubrane w letnią zieleni.

Za zielony kolor odpowiada **chlorofil** – organiczny związek chemiczny, biorący udział w fotosyntezie. Podczas niskich temperatur woda pod postacią lodu jest nieprzyswajalna dla drzew i jej transport do liści zostaje zahamowany. Gdy liście stają się niepotrzebne, rośliny wycofują z nich cenne składniki, zaprzestają wytwarzania chlorofilu, a znajdujący się w liściach chlorofil podlega rozkładowi. Właśnie dzięki temu, jesienią ujawniają się niewidoczne wcześniej **ksantofile i karoteny**, barwiące liście na żółto i pomarańczowo. **Antocyjany** odpowiedzialne są za czerwień. A gdy liście się już przebarwią, nastąpi kolejny etap – ich opadanie. Już teraz można spacerować po Puszczy i zbierać kolorowe bukiety jesiennych liści.

Brzozy mają już coraz więcej żółtej barwy, podobnie jak graby, lipy, osiki, czy leszczyny. W lesie najokazalej prezentuje się trzmielina – wyróżnia się spośród innych gatunków czerwonym kolorem liści, podobnie jak często spotykany w ogrodach winobluszczy. Nie sposób nie spojrzeć także na klony, których różnorodność barw szczególnie przykuwa wzrok.

*Autor: Julia Melchior,
Nadleśnictwo Browsk w Gruszkach*

 Przebarwiający się winobluszczy przy kirkucie w Narewce (fot. Julia Melchior)

Woda dla zwierząt

Woda to nieodzowny element wszystkich żywych istot. Szczególną rolę odgrywa w lesie, gdzie korzystają z niej liczne rośliny i zwierzęta. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, iż jednym z najważniejszych strategicznie problemów dla przyrody jest kształtowanie i ochrona zasobów wodnych oraz gospodarowanie wodą. Wody powierzchniowe (rzeki, jeziora, stawy, naturalne oczka wodne), a także mokradła tworzą bardzo cenne ekosystemy o zróżnicowanej gatunkowo florze i faunie.

W Nadleśnictwie Browsk w Gruszkach istnieje 18 wodopojów – naturalnych oczek wodnych, specjalnie dostosowanych dla zwierząt żyjących na naszym terenie. Zbiorniki wodne oraz położone wokół nich tereny są miejscem bytowania wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Równomiernie rozmieszczone oczka są chętnie odwiedzane przez jelenie, sarny, dziki, a przede wszystkim żubry, zwłaszcza teraz gdy ilość wody w lesie jest ograniczona z powodu suszy. Świadczą o tym liczne ślady zwierząt – tropy i odchody pozostawione wokół zbiorników. Widuje się także mnóstwo gatunków ptaków, które odwiedzają je nie tylko, aby zaspokoić pragnienie, ale także by zaczerpnąć wodę potrzebną do budowy swoich gniazd błotem, tak jak robią to np. drozdy, dymówki.

Zbiorniki takie stanowią także ważne miejsce na trasach migracyjnych ptaków. Śródleśne oczka wodne, stawy czy ciekie nie tylko cieszą oczy odwiedzających lasy ludzi, są także naturalnymi wodopojami dla mieszkających w lasach zwierząt, są też jedną z form tzw. małej retencji.

*Autor: Tomasz Palak,
Nadleśnictwo Browsk w Gruszkach*

 Jedno ze śródleśnych oczek wodnych (fot. Jan Kononiuk)

Pod Biało-Czerwoną, czyli powalczmy wspólnie o flagi i maszty dla Gminy Narewka!

Uwaga, uwaga! Gmina Narewka przystąpiła do akcji „Pod biało-czerwoną”, ale potrzebuje wsparcia i zaangażowania swoich mieszkańców!

Projekt zakłada sfinansowanie przez Rząd RP zakupu masztów i flag w każdej z gmin w Polsce, której mieszkańcy (również niepełnoletni!) dołączą do projektu!

Aby wziąć w nim udział, należy zebrać odpowiednią liczbę głosów poparcia online (do 11 listopada 2020 r., do godz. 23:59), klikając w link:

<https://bialoczerwona.www.gov.pl/>

„Pod biało-czerwoną” to projekt, który ma zjednoczyć nasz kraj i jego mieszkańców. Nie tylko uhonoruje Poległych za wolność i niepodległość naszej Ojczyzny, ale także zachęci do patriotycznych postaw i dumy z bycia Polakami.

Ta patriotyczna inicjatywa będzie się opierała o zapał i działanie mieszkańców naszych Małych Ojczyzn, dlatego apelujemy do MIESZKAŃCÓW GMINY NAREWKA o głosowanie oraz informowanie i zachęcanie swoich sąsiadów do wzięcia udziału w akcji! Dzięki projektowi chcemy budować wspólnotę i wzmacniać ideę zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego. Niech biało-czerwona dumnie, przez cały rok, powiewa w sercach naszych małych Ojczyzn!

W trzech gminach, które osiągną największą procentowo liczbę głosów w stosunku do liczby jej mieszkańców, przewidziany jest udział Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego w uroczystości podniesienia flagi na maszt. A zatem – do dzieła! GŁOSUJEMY NA GMINĘ NAREWKA!

Redakcja

pod Biało-Czerwoną

W ramach projektu

„Pod biało-czerwoną” rząd sfinansuje zakup masztów i flag w każdej z gmin w Polsce, której mieszkańcy dołączą do akcji.

Flagi otrzymają gminy, których mieszkańcy wypełnią petycję online i zbiorą:

- w gminach do 20 000 mieszkańców - przynajmniej 100 podpisów
- w gminach do 100 000 mieszkańców - przynajmniej 500 podpisów
- w gminach powyżej 100 000 mieszkańców - przynajmniej 500 podpisów

Harmonogram akcji

11.11. 2020	29.11. 2020
końcowy termin zbiórki podpisów online	ogłoszenie wyników zbiórki i opublikowanie listy gmin objętych programem „Pod biało-czerwoną”

KOMUNIKAT

Informujemy o nowo otwartym
GABINECIE ROZWOJU OSOBISTEGO „uSteru”,

w którym można uzyskać szeroko pojęte wsparcie psychologiczne.

Trener Coach Psycholog – Małgorzata Jastrzębska - zaprasza m.in. na:
szkolenia, coaching, doradztwo (sesje indywidualne w plenerze lub w gabinecie).

Lokalizacja: Narewka, ul. Hajnowska 33 A (przy przystanku PKS)

Rezerwacje terminów tylko na zapisy: 784 49 37 37

Więcej informacji: www.usteru.pl

Promuj lokalny produkt!

Polski e-bazarek to nowe narzędzie do promocji lokalnego produktu, które pomaga w nawiązywaniu bezpośrednich kontaktów przez rolników i producentów żywności z konsumentami. Można na nim bezpłatnie zamieszczać ogłoszenia o sprzedaży swoich produktów, a konsument płaci dokładnie tyle, ile proponuje rolnik - nie ma marży pobieranej przez pośredników! Szczegóły w treści plakatu.

ZAPRASZAMY NA POLSKI EBAZAREK www.polskiebazarek.pl

Rolniku!

Chcesz sprzedać swoje produkty?

- wejdź na stronę www.polskiebazarek.pl
- bezpłatnie zarejestruj swoje ogłoszenie
- zyskaj darmową promocję
- sprzedawaj swój towar bez udziału pośredników i zarabiaj!

Konsumencie!

Chcesz kupić polskie produkty najwyższej jakości?

- wejdź na stronę www.polskiebazarek.pl
- poznaj ofertę lokalnych producentów rolnych
- kupuj produkty rolne bez marży pośredników

Cudze chwalicie, swoje poznajcie!

Na **polski ebazarek** zaprasza Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z jednostkami doradztwa rolniczego

MINISTERSTWO
ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Ławeczka”

Na łamach naszej gazetki prezentujemy wiersz jednej z mieszkanki Gminy Narewka, który symbolicznie nawiązuje również do cyklu ulicznych mikrokoncertów pn. „Przy Ławeczce”, które minionego lata zawitały do poszczególnych miejscowości naszej gminy. Rekomendowany wiersz w oryginale napisany został w języku białoruskim, dlatego też obok zamieszczamy tłumaczenie utworu na język polski.

Jednocześnie Redakcja Gazetki Samorządowej „Nad Narewką” zwraca się z uprzejmą prośbą, a zarazem wychodzi z propozycją do **lokalnego grona pisarzy i poetów z terenu naszej gminy**, aby przesyłali na adres e-mail: mgp@ug.narewka.wrotapodlasia.pl lub dostarczali do siedziby **Urzędu Gminy Narewka, przy ul. Białowieskiej 1, swoje autorskie teksty – pisane zarówno prozą, jak i wierszem**. W taki oto sposób wzbogacimy treści publikowane w niniejszej gazecie oraz włączymy w jej tworzenie nowe jednostki, przyczyniając się do urozmaicenia jej ogólnej zawartości. Zachęcamy do współpracy! A tymczasem obiecany wiersz oraz jego przekład.

Redakcja

Лавачка

Каля свайго плоту на вуліцы
Лавачку я зрабіла,
Каб адпачыць і пагаварыць
Суседзяў яна маніла.
Добра было спатыкацца,
З суседзямі вечарам сёе-тое расказаць,
Бо назаўтра ў поле
Трэба было рана ўставаць.
Бабуля ўжо не дала рады працаваць,
Днём на лавачцы сядзела,
Цешылася сваімі ўнукамі,
Весела, з усмешкаю на іх глядзела.
Унукі павырасталі, у горад павыязджалі,
Праўнукі таксама там жывуць.
На вёску далёка ехаць.
На лавачцы няма каму сядзець.
Жыццё бяжыць, лавачка стаіць.
Бабуля з кічкам на лавачку ідзе адна.
Паглядае, што лавачка старая
І ўсё пра прошлае ўспамінае.

Halina Birycka, 2017 r.

„Ławeczka”

Koło swojego płotu, przy ulicy
Ławeczkę zrobiłam,
Do odpoczynku i rozmowy
Zachęcała sąsiadów.
Miło było się spotykać,
Porozmawiać wieczorem z sąsiadami o tym i owym,
Bo nazajutrz w pole
Trzeba było rano wstać.
Babcia już nie dawała rady pracować,
Za dnia przesiadywała na ławeczce.
Cieszyła się wnukami,
Wesoło, z uśmiechem na twarzy na nich spoglądała.
Wnuki powyrastały, powyjeżdżały do miast,
Prawnuki też tam mieszkają.
Na wioskę daleko jechać...
Na ławeczce nie ma komu siedzieć.
Życie ucieka, ławeczka stoi.
Babcia z kijkiem na ławeczce zasiada samotnie.
Spogląda na ławkę, że ta już stara
I cały czas wspomina to, co już minęło.

Tłumaczenie: Mariola German-Pietruczuk

Z piłką za pan brat, czyli gdzie szukać boisk w Gminie Narewka

Gmina Narewka to miejsce, w którym zdecydowanie dobrze poczują się miłośnicy sportów - i to nie tylko tych „mokrych”, których szeroki wybór - zwłaszcza w letnim sezonie turystycznym - zapewnia pobliski zbiornik wody - Zalew Siemianówka, ale i tych bardziej „przyziemnych” i popularnych jak piłka nożna, siatkówka, koszykówka czy tenis.

W wielu miejscowościach na terenie naszej gminy znaleźć bowiem można odpowiednią infrastrukturę, która umożliwi uprawianie ww. sportów. W ścisłym centrum Narewki, na terenie **Turystycznej Bazy Noclegowej** nieopodal Stacji Kajakowej, zlokalizowano pełnowymiarowe boisko wielofunkcyjne o nawierzchni sportowej syntetycznej. Kolejnym miejscem tego rodzaju jest **ORLIK**, gdzie można nie tylko zagrać w kosza, siatkę czy tenisa, ale też „pokopać piłkę” do bramek. Warto wspomnieć, iż obiekt ten wyposażony został również w pomieszczenia socjalne, pozostające do dyspozycji osób spędzających tu swój wolny czas. Kilka kroków dalej trafimy na narewczanski **Stadion**, wyposażony w liczne miejsca siedzące dla fanów meczowych rozgrywek. To tu trenują m.in. podopieczni **Młodzieżowego Klubu Sportowego „Białe Żubry”** - przyszłe gwiazdy futbolu oraz innych dziedzin sportu. Wspomniany Klub to sportowa wizytówka Gminy Narewka, reprezentująca ją godnie również na zewnątrz! Zachęcamy do odwiedzin jej profilu na FB: <https://www.facebook.com/bialezubrynarewka/>

Po drugiej stronie Narewki, przy tutejszej **Szkole Podstawowej**, znajdziemy kolejny kompleks sportowy, oferujący nowoczesne boiska oraz bieżnię wyścigową. Rozbudowana baza boisk sportowych to także jeden z atutów **Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Siemianówce**. Zagrać tu w kosza, siatkę, piłkę nożną czy tenis ziemny. Z Siemianówki przesuwamy się na Stary Dwór, gdzie na terenie **Ośrodka Turystyczno-Rekreacyjnego i Kulturalnego** zobaczymy ciąg chętnie uczęszczanych - zwłaszcza przez przyjezdnych - kortów tenisowych, boisk do koszykówki, siatkówki czy badmintona oraz piaszczyste boisko do gry w piłkę plażową. Dodatkowym atrybutem wspomnianej lokalizacji jest także obecność na jej terenie atrakcyjnej ścianki wspinaczkowej, która ucieszy szczególnie mocno tych, którym niestraszne wysokości!

Ponadto „sportowe miejscówki” czekają na Was w **Świnorojach „pod dębami”, w Olchówce** oraz **Lewkowie Starym**. Jak zatem widać - miejsc do rekreacji i aktywnego wypoczynku w naszej gminie nie brakuje. Wystarczą tylko faktyczne chęci i wygospodarowanie czasu na swoją sportową przygodę z piłką.

Redakcja

Wielofunkcyjne boisko przy Turystycznej Bazie Noclegowej w Narewce

Stadion w Narewce (trybuny)

SP w Narewce (boisko do koszykówki)

Kompleks sportowy przy OTRIK Stary Dwór

Kompleks sportowy przy OEE Siemianówka

Dołącz do zespołu CEGIELKI z Lewkowa

Próby w piątki o godz. 16.00 w świetlicy w Lewkowie Starym.

Nowy instruktor prowadzący zespół.

Przyjdź, spróbuj swoich sił, dołącz do nas!

GMINNY
OŚRODEK
KULTURY
W NAREWCE

NOWA OFERTA ZAJĘĆ GOK W NAREWCE

NA ROK SZKOLNY 2020/2021

18 PROPOZYCJI
+ ZAJĘCIA W ŚWIETLICACH
+ WYSTAWY GALERII im. T. SOŁONIEWICZ

SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE O DNIACH I GODZINACH POSZCZEGÓLNYCH ZAJĘĆ ORAZ ZASADACH NABORU I ZAPISÓW NA ZAJĘCIA ZNAJDZIESZ NA PLAKATACH I NASZYM FANPAGE'U

 /GOKwNarewce

WSZYSTKIE ZAJĘCIA BEZPŁATNE! - WYIĄTEK STANOWIĄ JEDYNIIE ZAJĘCIA ROBOTYKI I PROGRAMOWANIA.

ZAJĘCIA AEROBIKU, JEZ. ANGIELSKIEGO, FOTO-VIDEO PLANOWANE DO URUCHOMIENIA OD LISTOPADA 2020. OFERTA MOŻE ULEC ZMIANIE!
Na wszystkich zajęciach obowiązuje reżim sanitarny - posiadamy pozytywną opinię Organizatora i Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce dotyczącą zasad organizacji zajęć w naszych budynkach i pomieszczeniach, stosujemy się do wszystkich wytycznych MKiDN i GIS.
Masz pytania lub własne propozycje? Skontaktuj się z Nam! GOK w Narewce, ul. Nowa 3A, 17-220 Narewka, tel. 85 6858034, gok@narewka.pl

REDAKCJA: Mariola German-Pietruczuk, Jadwiga Karpiuk

ADRES REDAKCJI: Urząd Gminy Narewka, ul. Białowieska 1,
17-220 Narewka, tel. 85 682 98 91

SKŁAD I DRUK: R2 Print Płock

Pismo zrzeszone w Polskim Stowarzyszeniu Prasy Lokalnej

Nad Narewką

GAZETA SAMORZĄDOWA